

“Preguntar, aquesta és la qüestió” (Évole i Terribas
entrevisten Marta Rovira i Inés Arrimadas en campanya
electoral del 21D)

Carla Vilardell Ramírez

Seminari 103: Llengües en entorns socials

TREBALL DE FI DE GRAU UPF JUNY / 2018

MONTSERRAT RIBAS BISBAL

DEPARTAMENT DE TRADUCCIÓ I CIÈNCIES DEL LENGUATGE / FACULTAT
DE TRADUCCIÓ I INTERPRETACIÓ / GRAU EN LENGÜES APLICADES

Universitat
Pompeu Fabra
Barcelona

AGRAÏMENTS

M'agradaria agrair a totes les persones que m'han donat suport durant l'elaboració d'aquest treball, en concret a la meva germana Ariadna, amb la que cada dia aprenc una cosa nova. També als meus pares, per estimar-me tant. I per últim, a la meva tutora, Montserrat Ribas, per la seva ajuda constant i consells durant tot el procés. Gràcies.

*M'atreviria a aventurar que Anònim
que tants poemes va escriure sense signar-los,
era sovint una dona.*

Virginia Woolf, 1929

RESUM

En els darrers anys, les entrevistes periodístiques tant de ràdio com de televisió s'han convertit en un mitjà imprescindible a l'hora de fer campanya electoral, fins al punt de participar en la construcció de l'opinió i influir en el vot dels ciutadans. Les entrevistes, dirigides per un periodista que adopta la figura d'entrevistador amb una sèrie de preguntes ja prèviament acordades, i un entrevistat, que és el receptor d'aquestes preguntes, transmeten a l'espectador la informació i el contingut actual més rellevant. Això no obstant, les preguntes formulades en l'acte de parla són les que orienten l'entrevista i el contingut de la resposta en tot moment, a més de marcar el ritme. Per tant, la selecció de preguntes, el tipus i la quantitat són una estratègia que el periodista adopta per mostrar i donar a conèixer allò que el mitjà al qual pertany desitja. D'aquesta manera, compararem el tipus de preguntes i els estils de dos periodistes totalment diferents, tenint en compte que treballen per a mitjans de comunicació dissemblants, són de diferent gènere i la seva ideologia i la del mitjà que representen no són del tot coincidents. Com podem veure en els resultats, el tipus de preguntes formulades vénen determinades per la ideologia del mitjà que representen, a més d'haver-hi diferències significatives de parla entre els dos periodistes. Així mateix, també podem veure la proximitat i la distància que mostra cada periodista amb les dues entrevistades, ideològicament contràries.

Paraules clau: entrevista periodística, conversa, pregunta, llenguatge femení, llenguatge masculí, ideologia política

RESUMEN

En los últimos años, las entrevistas periodísticas tanto de radio como televisión se han convertido en un medio imprescindible a la hora de hacer campaña electoral, hasta el punto de participar en la construcción de la opinión e influir en el voto de los ciudadanos. Las entrevistas, dirigidas por un periodista que adopta la figura de entrevistador con una serie de preguntas ya previamente acordadas, y un entrevistado que es el receptor de estas preguntas, transmiten al espectador la información y el contenido actual más relevante. Sin embargo, las preguntas formuladas en el acto de habla son las que orientan la entrevista y el contenido de la respuesta en todo momento, aparte de marcar el ritmo. Por lo tanto, la selección de preguntas, el tipo y la cantidad son una estrategia que el periodista adopta para mostrar y dar a conocer aquello que el medio al que pertenece desea. De esta manera, compararemos el tipo de preguntas y el estilo de los dos periodistas totalmente diferentes, teniendo en cuenta que trabajan para medios de comunicación distintos, son de género diferente y su ideología y la del medio que representan no son del todo coincidentes. Como podemos ver en los resultados, el tipo de preguntas formuladas viene determinada por la ideología del medio al que representan, además de haber diferencias significativas de habla entre los dos periodistas. Asimismo, también podemos ver la proximidad y la distancia que muestra cada periodista con las dos entrevistadas, ideológicamente contrarias.

Palabras clave: entrevista periodística, conversación, pregunta, lenguaje femenino, lenguaje masculino, ideología política

ABSTRACT

Over the past few years, journalistic interviews, both radio and television, have become an essential mean during election campaign, to the extent that they take part in the construction of people's opinion and influence their vote. The interviews, conducted by a journalist who adopts the figure of an interviewer with a series of previously agreed questions, and an interviewee who is the receiver of these questions, they both transmit to the viewer the most relevant information and current content. However, the questions asked in the speech act are what guide the interview and the content of the answers during the whole interview, besides setting the pace. Therefore, the selection of questions, the type and the quantity are a strategy that the journalist adopts to show and state what the media he or she belongs to desires. In this way, we will compare the type of questions and the style of both journalists, taking into account that they work in a different media, are from different gender and their ideology and their media's ideology are not coinciding at all. As we can see in the results, the type of questions is determined by the ideology of the media they represent, as well as having significant differences in speech between the two of them. Likewise, we can also see the proximity and the distance shown by each journalist towards the two interviewees, who are ideologically opposed.

Key words: journalistic interview, conversation, question, women's language, men's language, political ideology

ÍNDIX

1.	INTRODUCCIÓ	3
1.1	Delimitació i justificació del tema	3
1.2	Corpus i tractament de les dades.....	4
1.2.1	Definició del corpus	4
1.2.2	Tractament de les dades	5
1.3	Objectius del treball	5
1.4	Supòsits de partida	6
1.5	Organització del treball.....	6
2.	ESTAT DE LA QÜESTIÓ	7
2.1	Context social i polític	7
2.2	Els mitjans de comunicació	8
2.3	Estudis previs	9
3.	MARC TEÒRIC	10
3.1	L'entrevista	10
3.1.1	El periodista	10
3.1.2	L'entrevista periodística.....	11
3.1.3	L'entrevista política com a gènere.....	12
3.2	L'entrevista política com a conversa preparada.....	12
3.3	La pregunta	14
3.3.1	El paper de les preguntes a les entrevistes.....	15
3.4	Homes i dones i estils de preguntes: primeres hipòtesis.....	16
4.	ANÀLISI DEL CORPUS	19
4.1	Metodologia	19
4.2	Preguntes de l'entrevista.....	19
4.3	Tipus de preguntes	19
5.	ANÀLISI CONTRASTIVA	24
5.1	Els elements lingüístics.....	24
5.2	Transicions entre pregunta i resposta.....	27
5.2.1	Les interrupcions.....	28
5.3	Hipòtesis sobre el gènere	28
5.4	Hipòtesis sobre la ideologia.....	30
6.	CONCLUSIONS	34
7.	BIBLIOGRAFIA	36
8.	ANNEXOS	39

LLISTA DE TAULES

Taula 1. Corpus de treball	4
Taula 2. Tipus de preguntes (Muñoz, 1994)	15
Taula 3. Preguntes d'interpretació	20
Taula 4. Preguntes comparatives	20
Taula 5. Preguntes analítiques	21
Taula 6. Preguntes sintètiques.....	22
Taula 7. Preguntes divergents	22
Taula 8. Preguntes hipotètiques	23
Taula 9. Preguntes reflexives	23

1. INTRODUCCIÓ

1.1 Delimitació i justificació del tema

Amb aquest treball es pretén analitzar de manera contrastiva el paper que juga la pregunta dins de tres entrevistes periodístiques diferents, per tal de veure'n les diferències i característiques, així com les conseqüències i les reaccions que causen aquest tipus d'enunciats. A més, tenint en compte que els encarregats de formular aquests enunciats interrogatius són dos periodistes, un home i una dona, podrem veure si hi ha diferències de gènere a l'hora de parlar i d'interactuar amb els entrevistats.

He escollit aquest tema per dues raons principals. La primera és l'interès que tinc per la política i per la situació actual del país. Els esdeveniments polítics viscuts a Catalunya durant l'any 2017, com ara el referèndum d'autodeterminació, la declaració unilateral d'independència i l'aplicació de l'article 155 han estat decisius per a la societat catalana, resultant en eleccions al Parlament de Catalunya. Durant la campanya electoral (finalitzada el 19 de desembre de 2017) els principals representants dels partits polítics van participar en debats i entrevistes de ràdio i televisió, de manera que van donar a conèixer les seves propostes.

La segona té relació amb l'àmbit de la sociolingüística, ja que analitzar les preguntes que realitzen dos periodistes diferents, Mònica Terribas i Jordi Évole, a dues diputades de partits amb un alt suport de la ciutadania (Inés Arrimadas de *Ciutadans – Partit de la Ciutadania* i Marta Rovira d'*Esquerra Republicana de Catalunya*), és una manera d'aplicar els coneixements que he adquirit amb assignatures com *Llengües i Societat* i *Llengua, Comunitat i Ideologia*, assignatures que m'han entusiasmat durant el grau. A més, l'any vinent cursaré el Màster en Estudis del Discurs que ofereix el Departament de Traducció i Ciències del Llenguatge, fet que ha motivat la realització d'aquest projecte.

És a dir, la intenció d'aquest projecte és observar com les preguntes orienten el contingut de les respostes i com la forma amb què es pregunta facilita o dificulta l'entrevista que es duu a terme en aquell context sociohistòric específic.

1.2 Corpus i tractament de les dades

1.2.1 Definició del corpus

El corpus del treball està format per tres entrevistes emeses per ràdio i televisió, escollides en funció de la repercussió i de la importància que han tingut durant la campanya electoral de desembre de 2017. Una és la del programa *Salvados*, emesa pel canal espanyol La Sexta i presentada pel periodista Jordi Évole, mentre que les dues altres pertanyen a *El matí de Catalunya Ràdio*, el magazín informatiu de Catalunya Ràdio, amb Mònica Terribas.

S'ha de tenir en compte que la primera va ser un cara a cara amb les dues diputades, de manera que tant el periodista com l'espectador podien veure les reaccions de cada una, els gestos, els torns de paraula i com es comportava el presentador, en aquest cas Évole, davant d'aquella situació. Les dues de Terribas són de ràdio, una dirigida a Arrimadas i l'altra a Rovira, és a dir, les dues possibles candidates per separat. D'aquesta manera, podrem veure l'actitud que té la periodista amb les dues entrevistades i el tipus de preguntes que es formulen.

Taula 1. Corpus de treball

Programa	Mitjà de comunicació	Durada
<i>Salvados</i> , amb Inés Arrimadas i Marta Rovira. 3 de desembre de 2017.	Televisió	54 min.
<i>El matí de Catalunya Ràdio</i> , amb Marta Rovira. 15 de desembre de 2017.	Ràdio	34 min.
<i>El matí de Catalunya Ràdio</i> , amb Inés Arrimadas. 18 de desembre de 2017.	Ràdio	37 min.

Hem pensat que seria pertinent elaborar aquesta taula per contextualitzar el moment de les entrevistes i dels programes en general; podem veure les dates exactes de les emissions, el mitjà de comunicació en el que la informació va ser transmesa i la durada original de cada entrevista, tot i que per fer l'anàlisi reduïrem el temps de les entrevistes. És a dir, agafarem els primers 20 minuts de l'entrevista de Jordi Évole, i, en el cas de Mònica Terribas, agafarem els primers 10 minuts de les dues entrevistes.

1.2.2 Tractament de les dades

Pel que fa al tractament de dades, cal aclarir que hi ha hagut certes dificultats per accedir de manera gratuïta a l'entrevista de *Salvados*, ja que el vídeo complet es troba exclusivament en plataformes de pagament i només l'àudio està disponible per a tothom. Per tant, l'objecte d'estudi serà només l'àudio, de manera que les tres entrevistes que s'analitzaran seguiran la mateixa línia on la principal protagonista serà la veu.

Quant a la metodologia, es farà una anàlisi de les preguntes formulades per part dels dos periodistes. Per fer-ho, partirem d'una classificació de preguntes –creades per estimular la creativitat– que proposa Josep Muñoz (1994), que ens servirà per observar la informació que interessa a cada entrevistador i la manera en què l'obtenen. A més, a partir d'aquesta classificació intentarem formular hipòtesis sobre si s'hi observa algun biaix de gènere.

Per mostrar les dades obtingudes, hem elaborat una taula per cada tipus de pregunta on es presenten les preguntes dels dos entrevistadors a les dues candidates. Per tant, amb el tipus de preguntes i la manera en què es formulen podrem fer una reflexió posterior. Un cop tinguem recollides les dades de les tres entrevistes, farem una posada en comú i podrem veure les diferències entre els presentadors en relació a les preguntes, el tipus, el format de l'entrevista i si el gènere i la ideologia del periodista són factors que poden influir a l'hora de formular preguntes.

1.3 Objectius del treball

L'objectiu principal d'aquest treball és veure quines diferències hi ha entre les preguntes formulades per part de dos periodistes diferents, Mònica Terribas i Jordi Évole. Per aconseguir-ho, observarem l'estil dels dos periodistes, és a dir, com entrevisten i quin tipus de preguntes formulen. A més, podrem veure com les preguntes marquen el ritme de l'entrevista i quina és la informació que pretenen obtenir.

També volem observar els trets característics de cada entrevista, com ara els elements lingüístics (com es produeixen els 'llocs apropiats per a la transició', els vocatius, la formalitat, i els verbs o l'ús de les *tag-questions*) i altres trets contrastius, com ara la variable de gènere i

les actituds que mostren a l'hora de preguntar (tenint en compte que analitzem l'ús de la pregunta de dues persones ideològicament diferents).

1.4 Supòsits de partida

Llibres com els de Coates, *Women, men, and language* (1986) apunten que el llenguatge entre homes i dones és diferent. De fet, l'autora tracta diversos temes, com ara estratègies lingüístiques utilitzades per parlants masculins per dominar parlants femenines, característiques del llenguatge utilitzat en grups del mateix gènere i conseqüències socials d'aquestes diferències. Aquesta idea ve reforçada per García (2000: 63) anys després, al·legant que l'ús del llenguatge groller per part de les dones està prohibit o socialment no acceptat, mentre que als homes se'ls permet i inclús se celebra l'ús d'expressions impròpies, si bé serien intolerables en boca d'una dona.

Partint d'aquesta informació, observarem si és així en el cas de les tres entrevistes seleccionades. Per tant, el nostre primer supòsit podria ser que Mònica Terribas, en les dues entrevistes, tendeix a abusar de les anomenades *tag-questions*, una estratègia per fomentar la comoditat dins d'una conversa.

Així doncs, seguint en la mateixa línia, podríem fer una segona hipòtesi relacionada amb l'ús de la llengua i el tipus de preguntes. Tal com han dit les anteriors autores, els homes, a través del llenguatge consoliden el seu paper dominant a la societat, així que podem al·legar que Jordi Évole, durant el cara a cara amb les representants polítiques, sol fer més preguntes analítiques que no pas Terribas. Com veurem més tard, les preguntes analítiques són aquelles preguntes directes, clares, que ens permeten aprofundir un tema.

Per últim, la tercera hipòtesi és que l'estil de preguntar dels periodistes, en general, ve determinat per l'opinió que tinguin sobre el tema que es tracta i de la ideologia política que té el mitjà pel qual treballen.

1.5 Organització del treball

El cos del treball consta de dues parts, juntament amb una introducció, unes conclusions finals i els annexos amb les transcripcions de les tres entrevistes. La primera part està formada per

l'estat de la qüestió i el marc teòric, on s'expliquen els conceptes necessaris que ens ajuden a guiar el treball i a recolzar les idees principals (l'entrevista periodística i el periodista, la conversa i la pregunta i la influència del gènere en el discurs). Pel que fa a la segona part, està formada per una anàlisi contrastiva de les dades, on veurem el tipus de preguntes que formulen els dos periodistes i en farem una comparació. Finalment, amb l'ajuda de les dades obtingudes farem una conclusió final on es podrà veure si els supòsits de partida es compleixen.

2. ESTAT DE LA QÜESTIÓ

2.1 Context social i polític

El referèndum sobre la independència de Catalunya, conegut també com a 1-O, va ser un referèndum d'autodeterminació celebrat l'1 d'octubre de 2017. Va ser organitzat pel govern català, gràcies a l'obtenció de majoria en el Parlament de Catalunya. Per garantir la validesa i la seguretat, el referèndum va comptar amb la presència d'observadors internacionals provinents dels Estats Units, França, Dinamarca, Alemanya i Regne Unit, entre d'altres, que van supervisar la jornada electoral.

Com han deixat constància i han afirmat organitzacions com Human Rights Watch (HRW)¹, durant l'1 d'octubre, agents de la Guàrdia Civil i el Cos Nacional de Policia van actuar amb violència contra les persones que intentaven protegir les urnes, causant desperfectes al mobiliari dels col·legis electorals i aproximadament 1.000 ferits, dels quals cinc van resultar ser ferits greus. HRW va afirmar que la votació va estar marcada per l'ús excessiu de la força i pel tractament incívic de la policia envers els manifestants, al·legant que s'estava produint una vulneració dels drets humans.

Després dels resultats del referèndum d'autodeterminació i l'entrada en vigor de la Llei de Transitorietat Jurídica, el 10 d'octubre, la majoria independentista del Parlament va recollir en un text polític la constitució de la República Catalana com a estat independent. Dies després, el 27 d'octubre, el Parlament de Catalunya va aprovar la proposta i va proclamar la independència de Catalunya amb 70 vots a favor, 10 en contra i 2 en blanc. Un parell d'hores

---

¹ Human Rights Watch. (2017, octubre 12). Spain: Police Used Excessive Force in Catalonia [Arxiu de vídeo].

Recuperat de https://www.youtube.com/watch?v=x02_cTZpwDk

més tard, el Senat, amb majoria absoluta, va votar a favor de l'aplicació de l'article 155, de manera que es va suspendre el govern de Catalunya i es va dissoldre el Parlament de Catalunya. A causa de l'aplicació de l'article 155, el president del govern d'Espanya, Mariano Rajoy, va convocar eleccions autonòmiques a Catalunya, que se celebrarien el 21 de desembre de 2017. Per tant, unes eleccions marcades per dos blocs totalment oposats, el dels partits sobiranistes i el dels partits defensors del 155.

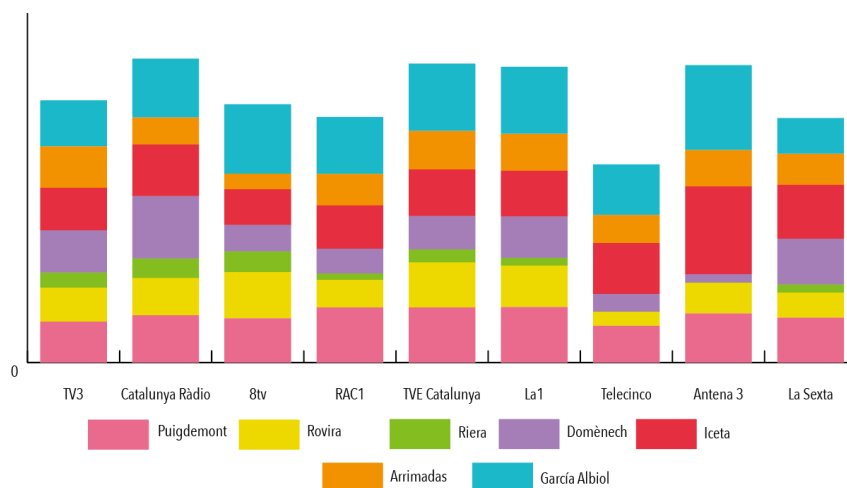
Els dies previs al 21D, les formacions polítiques que presentaven les seves candidatures van estar fent campanya electoral, de manera que van comparèixer en actes públics i en mitjans de comunicació demanant el vot per al seu partit, explicant les propostes que presentaven i el full de ruta que seguirien en cas de guanyar les eleccions. Els mitjans de comunicació, per tant, van tenir un gran impacte en la societat i van jugar un paper fonamental en la decisió dels habitants a l'hora de votar.

2.2 Els mitjans de comunicació

Els mitjans de comunicació són actors privilegiats en la producció de la realitat social; les notícies contribueixen a construir el pensament de la societat i permeten als individus informar-se sobre certs fets (Califano, 2015). És a dir, no significa que els mitjans de comunicació siguin els únics que influeixen en la comprensió del món, però sí que participen en la construcció de l'opinió i del pensament de cada individu. L'objectivitat és un dels valors més destacats en el món del periodisme; en els seus inicis com a activitat professional, s'entenia que el periodista havia de ser transparent i transmetre els fets tal com eren, amb la mínima interferència personal en ells (San Martín, 2008).

A causa de la importància i al prestigi dels mitjans de comunicació, les formacions polítiques confien en les seves compareixences durant la campanya electoral, ja que són conscients que estan arribant a tot el públic i que estan transmetent una informació clau de manera clara i transparent. En el cas dels mitjans de comunicació que s'analitzaran a continuació, podem veure, gràcies a l'estudi del Consell de l'Audiovisual de Catalunya (2018), que hi ha certes diferències pel que fa a la presència dels líders de les formacions polítiques. A l'hora d'interpretar aquest gràfic hem de tenir en compte que Mònica Terribas pertany a Catalunya Ràdio i que Jordi Évole treballa per La Sexta, mentre que les diputades entrevistades són Marta Rovira i Inés Arrimadas.

Figura 1. Presència televisiva dels candidats (Consell de l'Audiovisual de Catalunya, 2018)

Aquest gràfic mostra els temps de paraula dels representants polítics en les informacions sobre la campanya electoral de les candidatures. Si ens fixem en les variables que ens interessen per la posterior anàlisi, podem veure que a Catalunya Ràdio hi ha certa diferència entre Rovira i Arrimadas, ja que hi ha més presència de la candidata sobiranista que no pas de la constitucionalista. Pel que fa a La Sexta, consta que hi ha una lleugera diferència, tot i que en aquest cas Arrimadas té més protagonisme que Rovira.

Hem cregut necessari fer aquesta especificació per tal de poder fer una mica de context de què ens trobarem en les tres entrevistes que formen part de l'anàlisi.

2.3 Estudis previs

Pel que hem pogut comprovar a través de la bibliografia utilitzada per a l'elaboració d'aquest treball, és que sí que hi ha projectes i recerca sobre la diferència dels homes i de les dones a l'hora de parlar, com ara Robin Lakoff (1975), Virginia Acuña (2009) o Pilar García (2000). Això no obstant, no hem trobat massa evidències de les diferències que hi ha entre els dos gèneres a l'hora de participar en una entrevista periodística. Sí que consten estudis on es pot veure la diferència que hi ha a l'hora de fer preguntes en una situació quotidiana o en general, però no en el món dels mitjans de comunicació. A més, tampoc s'ha estudiat la diferència que hi ha entre el tipus de preguntes que formulen els dos periodistes, de manera que és una oportunitat per obrir les portes a futures investigacions.

Per tant, hem pensat que seria oportú veure com Mònica Terribas i Jordi Évole, que són de diferent gènere i que tenen ideologies diferents formulen les preguntes i si, aquest estil tan marcat que tenen ve determinat per la persona que estan entrevistant. A més, també podrem comprovar de quins temes parlen, i si, de nou, això està relacionat amb els ideals de cadascú.

3. MARC TEÒRIC

3.1 L'entrevista

3.1.1 El periodista

El periodista és aquell individu que té per professió fer entrevistes, reportatges, articles, etc., en els diferents mitjans de comunicació. En efecte, el periodista ha de tenir en compte una sèrie de principis a l'hora d'entrevistar, com ara la naturalitat i la claredat a l'hora de formular preguntes, un to de veu adequat i comprensible, la capacitat d'improvisar davant situacions inesperades, i l'objectivitat (mantenir la distància ideològica que es requereix), entre d'altres. Aquest últim punt, imprescindible però alhora polèmic, s'ha de destacar, ja que des del gremi periodístic sempre s'ha intentat inculcar que un bon periodista ha d'estar lliure d'ideologies, amb l'únic objectiu de buscar la veritat i d'informar a la resta d'individus. Això no obstant, si definim el concepte d'ideologia, podrem veure que no és més que el conjunt de creences, idees i valors d'un individu, i que, per tant, no existeix cap persona que no tingui ideologia.

En el cas dels periodistes, Herrero (2001) apunta que als periodistes se'ls exigeix imparcialitat, independència, neutralitat, rigor i precisió. La imparcialitat fa referència a l'absència de predisposició per manifestar-se a favor o en contra d'alguna cosa, de manera que se'ls demana que no formin part del que es jutja o es descriu. La independència es refereix a la llibertat, a la falta de lligaments religiosos, polítics, culturals o econòmics. La neutralitat, en canvi, suposa una falta de pronunciament respecte a algun aspecte i exigeix un control per no decantar-se a favor o en contra d'alguna cosa. En el cas de la política, sempre es demana neutralitat en els mitjans públics durant la campanya electoral, per evitar situacions que puguin condicionar la intenció de vot. El rigor, com a sinònim d'exactitud i concisió, posa més èmfasi en el discurs que no pas en l'autor o en l'actitud que aquest mostra respecte al relat narrat, ja que es demana que la informació sigui transparent i accessible per al públic.

El periodista, com hem dit anteriorment, no és una persona buida ideològicament i no se'l pot exigir total neutralitat, tot i que sí que s'espera d'ell que es mostri independent, imparcial i treballi amb precisió. Això seria el que Herrero (2001) defineix com a objectivitat: interpretar la realitat amb rigor i responsabilitat.

Els periodistes de les entrevistes són Mònica Terribas i Jordi Évole. D'una banda, Mònica Terribas, nascuda a Barcelona, és llicenciada en Periodisme i doctora en Filosofia. Durant quatre anys va ser la directora de Televisió de Catalunya i actualment, és professora titular del departament de Periodisme de la Universitat Pompeu Fabra i presenta i dirigeix *El matí de Catalunya Ràdio*. D'altra banda, Jordi Évole, va néixer a Cornellà de Llobregat i és llicenciat en Comunicació Audiovisual. Va treballar com a codirector, guionista, escriptor i humorista, però el seu èxit com a periodista va arribar amb el programa que presenta actualment, *Salvados*.

3.1.2 *L'entrevista periodística*

L'entrevista és un mètode mitjançant el qual un professional de la informació, el periodista, entra en contacte amb el personatge públic, l'entrevistat, del que s'hi ha pressupost un interès periodístic, sigui per unes declaracions anteriors, pel seu càrrec o per la seva pròpia personalitat (Quesada 1984).

El diàleg periodístic és una oportunitat que el periodista té per construir un vincle que li permeti extreure la informació que busca a la persona entrevistada. Perquè això succeeixi, la pregunta juga un paper fonamental, ja que no només desencadena una resposta, sinó que també remet a noves preguntes (Halperín, 1995). Per tant, la pregunta és la que marca el ritme de l'entrevista, la que constantment guia.

L'entrevista, que no és més que una conversa prèviament acordada, forma part de l'esfera pública, ja que es dona a conèixer en un mitjà de comunicació. Els dos subjectes tenen el seu paper assignat: un té el dret de preguntar i l'altre de respondre i ser escoltat. Per tant, el personatge entrevistat està a la disposició del periodista, ja que serà aquest últim el que el guiarà, l'interromprà (en cas necessari), el corregirà o el redirigirà cap a un altre tema. A més, el periodista té la llibertat de qüestionar-li qualsevol cosa, i inclús posar en dubte les seves declaracions.

3.1.3 *L'entrevista política com a gènere*

El diàleg entre un periodista i una figura política pot tenir dos objectius: impulsar i destacar la figura del personatge o transmetre informació sobre un tema de l'actualitat. En el cas de l'entrevista política, el tret que la diferencia de les altres modalitats és, principalment, el fet de comptar amb un líder polític, que en aquest cas és el protagonista de l'entrevista. També es diferencia pels parells adjacents pregunta-resposta, destacant les respostes llargues de l'entrevistat; està dirigida a un públic extern, tot i que es desenvolupa entre dos tipus diferents d'interlocutors actius (entrevistat i entrevistador); s'hi troba una alta presència de fórmules de cortesia i respecte, i per últim, la neutralitat, almenys formal, per part de l'entrevistador. (Heritage i Greatbach, 1991)

A més, l'entrevista política té una finalitat persuasiva, perquè les opinions de l'entrevistat són ja una subjectivitat, però aquesta funció està lligada a la persona que les expressa i no al periodista ni al contingut de la informació que finalment es publica, (Yanes, 2006). Hem de tenir en compte que és un diàleg, una conversa amb alguna persona que interessa als altres, de tal manera que apropa a l'espectador i al mateix entrevistador a les seves opinions personals. Yanes (2006) divideix una entrevista política en cinc integrants: l'entrevistador, el comunicador polític, el mitjà informatiu, l'assumpte i el context. L'entrevistador és l'únic element estàtic, mentre que els altres canvien.

3.2 L'entrevista política com a conversa preparada

Per poder fer una anàlisi profunda de les entrevistes, cal saber què és una conversa i què implica tenir-ne una. Això no obstant, hem de tenir en compte que l'entrevista no és una conversa com qualsevol altre, ja que se segueix un ordre i un guió preestablert (el periodista ha preparat les preguntes anteriorment i els temes que es tractaran estan estipulats) però que conté trets característics d'aquest acte de parla.

Definirem conversa com una 'activitat verbal oral de caràcter interactiu organitzada en torns de paraula', (Cots et al., 1990 citat per Tusón, 2002: 134). Per tant, podríem dir que és la forma oral més habitual de la comunicació entre individus, una activitat de caràcter social on la informació es transmet mitjançant llenguatge verbal i llenguatge no verbal. Malgrat això, a la

conversa hi trobem altres aspectes implícits, com ara la ideologia, la identitat o la intenció darrere aquesta seqüència de paraules.

Aquest procés comunicatiu ha de tenir una estructura coherent, organitzada en torns de paraula, considerats com la base organitzativa de la conversa espontània. Sacks, Schegloff i Jefferson (1974, citat per Tusón, 2002: 137) exposen una sèrie de característiques pròpies d'aquest tipus d'interaccions:

1. El cambio de hablante es recurrente o, al menos, se produce. Es decir, una de las características de la conversación es que es dialogal.
2. En general, no habla más de una persona a la vez.
3. Los solapamientos (dos –o más– participantes hablando a la vez) son comunes pero breves.
4. Las transiciones más comunes entre un turno de palabra y el siguiente son las que se producen sin intervalos ni solapamientos, o las que se producen con un breve intervalo.
5. El orden de los turnos de palabra no es fijo.
6. La duración de los turnos de palabra no es fija, si bien se tiende a un cierto equilibrio.
7. La duración de una conversación no se especifica previamente.
8. Lo que dicen los hablantes no se ha especificado previamente.
9. La distribución de los turnos de palabra no se ha especificado previamente.
10. El número de hablantes puede variar.
11. El discurso puede ser continuo o discontinuo.
12. Existen técnicas para la distribución de los turnos.
13. Se utilizan diferentes unidades formales de construcción de los turnos (una palabra, una frase, una oración, etc.).
14. Existen mecanismos para reparar los errores o las transgresiones en la toma de la palabra.

(Sacks, Schegloff i Jefferson 1974, citat per Tusón, 2002: 137)

Segons Tusón (2002), els mecanismes pels quals es regeix el canvi de torn són els anomenats mecanismes d'heteroselecció i autoselecció. En l'heteroselecció l'actual parlant selecciona el següent parlant, mentre que en l'autoselecció l'individu agafa el torn de paraula sense que li hagi estat atorgat. Segons l'autora, aquests mecanismes funcionen correctament gràcies als 'llocs apropiats per a la transició', més conegut com a LAT, que solen marcar-se amb una pregunta, un gest, una entonació descendent o una mirada, entre d'altres. Els torns de paraula

també van regits pels parells adjacents, que són estructures que fan que la conversa sigui predictable i segueixi una certa ordre, com ara seguint els patrons ‘pregunta-resposta’ o ‘salutació-salutació’. Però no sempre se segueix el patró ‘interacció parlant 1-interacció parlant 2’ sinó que també hi ha interrupcions i inclús altres parells adjacents dins la mateixa conversa, com ara:

- (1) MT – Quines han de ser competències exclusives de Catalunya?
- (2) IA – Bueno, exclusives, què vol dir, que no et relacionis amb la resta?
- (3) MT – Exclusives vol dir que no puguis legislar des de l’Estat en contra d’allò que decideixi la...
- (4) IA – Tots els països federals, tots, s’han de coordinar. Jo per exemple, poso un exemple molt concret perquè la gent ho entengui. La sanitat. Això és competència de Catalunya.

Aquest fragment, transcrit de l’entrevista de Mònica Terribas a Inés Arrimadas² és un clar exemple de dos parells adjacents que no segueixen el patró ‘pregunta-resposta’. Es pot veure com a (1) s’obre un parell adjacent que no es tanca fins a (4), i al mig d’aquests dos torns es produeix un altre parell adjacent, (2) i (3).

És a dir, podríem dir que l’estructura conversacional es forma a partir de diversos fenòmens, com ara els torns de paraula, els solapaments, els silencis, les expressions de sorpresa, les partícules de continuïtat i reformulacions, entre d’altres. A més, els parlants també han d’actuar de manera cooperativa i tenir certa predisposició a l’hora d’establir una conversa, l’anomenat compromís conversacional (Gumperz, 1982).

3.3 La pregunta

La curiositat, la creativitat i l’interès se solen expressar mitjançant enunciats interrogatius, és a dir, preguntes. A més, es requereix trobar un problema o una qüestió, determinar la informació necessària i verbalitzar aquesta necessitat a una altra persona. *El pensamiento creativo*³, llibre que proposa un programa d’estimulació de la creativitat, l’autor anomena fins a set tipus de preguntes.

---

² Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals. (2015). *El matí de Catalunya Ràdio*.

³ Muñoz, Josep. (1994). *El pensamiento creativo*. Octaedro: Barcelona.

Taula 2. Tipus de preguntes (Muñoz, 1994)

Preguntes d'interpretació	Preguntes que demanen una valoració personal, una opinió.
Preguntes comparatives	Preguntes per relacionar i diferenciar dos conceptes diferents.
Preguntes analítiques	Preguntes que permeten profunditzar en un tema.
Preguntes sintètiques	Preguntes amb les que es pot reconsiderar un tema i/o buscar els trets distintius d'un concepte.
Preguntes divergents	Preguntes que posen en dubte una opinió o una interpretació.
Preguntes hipotètiques	Preguntes que presenten escenaris possibles, per tal d'exercitar la imaginació.
Preguntes reflexives	Preguntes que permeten reflexionar detingudament sobre un tema.

Com es pot veure, les preguntes són un pilar fonamental en una estructura conversacional, ja que determinen el tipus de resposta i són les encarregades de marcar el ritme d'una conversa i decidir-ne el rumb.

3.3.1 El paper de les preguntes a les entrevistes

Les preguntes que es formulen a les entrevistes són tot un repte pels entrevistadors i alhora, pels entrevistats. Les preguntes han de ser clares, provocar reaccions a la persona entrevistada, tenir com a finalitat obtenir informació, ser obertes, permetre donar explicacions, donar lloc a oposicions i a obrir debats i ser innovadores, entre d'altres. En general, podem classificar les preguntes en obertes i tancades. Les preguntes obertes són aquelles en les que l'entrevistat té la possibilitat de respondre el que cregui oportú en aquell moment, el que estigui pensant o el que vulgui transmetre, mentre que les preguntes tancades són aquelles que tendeixen a contestar-se mitjançant un monosíl·lab ('sí' i 'no').

En relació al tipus de preguntes, Yanes (2006) proposa sis fases que conformen el tipus de preguntes en una entrevista política: preguntes còmodes, preguntes examen, preguntes ordinàries en ordre creixent de dificultat, preguntes de fum, preguntes finals i transcripció (o

emissió) de l'entrevista. Les preguntes còmodes són aquelles preguntes introductòries que serveixen per crear un ambient còmode i establir una cordialitat per facilitar la conversa. Les preguntes examen, que són preguntes que el periodista en coneix la resposta, posen a prova el líder polític, comprovant la seva honestedat i el grau de fiabilitat de les seves respostes. Les ordinàries són les que obliguen al representant polític a manifestar-se sobre algun tema en concret, ja que són preguntes més compromeses. En canvi, les preguntes de fum són una mena de recurs que el periodista utilitza de manera esporàdica, ja que serveixen per donar-li temps a respondre davant respostes inesperades. L'última part de l'entrevista està formada per les preguntes finals i per la transcripció o emissió de l'entrevista. Les preguntes finals són aquelles que tanquen l'entrevista i en busquen una conclusió, i on l'entrevistat i l'entrevistador poden manifestar-se sobre algun tema que ha quedat pendent. L'última fase és la transcripció o l'emissió, on es veurà la posició del comunicador polític i on es veurà reflectida la claredat de les seves paraules.

3.4 Homes i dones i estils de preguntes: primeres hipòtesis

Amb preguntes intel·ligents es pot apropar a la societat la veritat de cada moment. Així és com comença De Pablos (2011) definint el que és *preguntar* en periodisme. No obstant això, si profunditzem i reflexionem sobre el verb en qüestió, com hem vist anteriorment hi ha moltes maneres de preguntar, però cal dir que hi ha alguns factors que determinen la manera de fer-ho, com ara el gènere. *Gender Differences in Using Language*⁴ ens apropa a l'ús de la llengua entre homes i dones en relació al vocabulari, a la sintaxi, les actituds i la pronúncia, entre d'altres. Per exemple, per part del gènere femení, Xia (2013) destaca l'ús abundant d'adjectius i diminutius, la bona pronúncia i la fluïdesa, l'absència d'insults i injúries i la marca de la primera persona en plural a l'hora de fer un suggeriment.

Pel que fa a les preguntes, el gènere femení utilitza més els enunciats interrogatius que no pas el gènere masculí. Per exemple, s'exposa que les preguntes són una estratègia, un tipus de marcador per continuar una conversa. Lakoff (1975) manifesta que les dones, a diferència dels homes, tendeixen a expressar les seves idees mitjançant preguntes, a través de les anomenades *tag-questions*. Les *tag-questions* són preguntes que se solen col·locar al final d'una oració

---

⁴ Xia, Xiufang. (2013). Gender differences in using language. *Theory and Practice in Language Studies*. 3 (8), pp. 1485-1489.

(sigui afirmativa o negativa), amb les que es busca que l'interlocutor mostri acord, desacord o una reacció en concret.

Holmes (1984, 1995 citat per Acuña, 2009) diferencia dos tipus diferents de *tag-questions*. En el primer grup trobem les preguntes referencials, que són aquelles que necessiten la confirmació de l'interlocutor i indiquen incertesa davant del contingut proposicional de l'enunciat. És a dir, se centren en la funció del llenguatge com a mitjà d'informació. En el segon grup trobem les afectives. Aquestes se centren en la funció interpersonal del llenguatge i poden estimular la interacció, poden tenir certa connotació negativa (com per exemple una crítica) o poden ser desafiants (intensifiquen la força d'un acte de parla negatiu i no solen ser massa corteses).

Podem veure un exemple de *tag-question* en el següent fragment de l'entrevista a Inés Arrimadas⁵:

- (1) MT – Estan proposant el TIL, un model d'educació amb tres llengües, no?
- (2) IA – Nosaltres proposem el sistema trilingüe, que és el nostre.

Pel que fa a l'entrevista a Marta Rovira⁶, Mònica Terribas segueix fent ús d'aquest tipus de partícules.

- (1) MT – Hi ha com una acceptació de que realment l'1 d'octubre va representar una humiliació, i ho accepten, diguéssim, ho diuen, ho verbalitzen, no? [...]
- (2) MR – A nosaltres ens humilien cada dia quan sentim aquestes, aquestes declaracions, no? [...]

Com podem veure en aquesta transcripció, Mònica Terribas utilitza aquest recurs per donar èmfasi a la seva pregunta i per buscar la reacció de la persona entrevistada, en aquest cas Inés Arrimadas.

L'ús d'aquest recurs disminueix la tensió i augmenta la comoditat dins la conversa. Aquesta tendència a buscar un espai confortable i un ambient agradable està estrictament lligat a la cortesia. Com apunta Lakoff, (1975) les dones tendeixen a utilitzar paraules que mostren

---

⁵ Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals. (2017). *El matí de Catalunya Ràdio*.

⁶ Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals. (2017). *El matí de Catalunya Ràdio*.

cortesia, com ara *si us plau* o *gràcies*, tenen en consideració el que els altres pensen i, mentre que els homes demanen les coses de manera directa i clara, les dones conserven aquesta gentilesa. Pel que fa als torns de paraula i a les interrupcions, les dones solen respectar els actes de parla i l'ordre neutre dels parells adjacents.

Anys més tard, García (2000: 74) reforça aquesta idea afegint que les dones utilitzen aquestes estratègies amb la coneguda *captatio benevolentiae*, és a dir, enunciats retòrics amb els quals l'emissor intenta atraure l'atenció i la bona disposició de les altres persones, és a dir, del receptor. Lozano, l'any 1995, ja va introduir que l'ús d'aquestes expressions es deu també al fet que les dones no només veuen la necessitat d'emfatitzar algun aspecte, sinó que prefereixen dedicar aquest èmfasi a aconseguir 'un ambient d'acord global'. D'aquesta manera, es descarta el tòpic de la 'inseguretat' que se solia dir que les dones tenien al parlar i agafa força la teoria de l'esforç per part de la figura femenina per implicar a la conversa l'oient, com hem pogut veure en els exemples de les transcripcions de les entrevistes.

4. ANÀLISI DEL CORPUS

4.1 Metodologia

Per fer l'anàlisi del tractament de la pregunta en les entrevistes periodístiques, s'ha seguit el model de tipus de preguntes proposat per Muñoz (1994), amb el que hem pogut classificar les preguntes recollides de les tres entrevistes. Amb les taules següents podrem veure fàcilment el nombre de preguntes que els periodistes realitzen, de quin tipus tendeixen a formular-ne i a qui de les dues entrevistades es dirigeix. A més, a partir d'aquestes preguntes podrem profunditzar en les actituds i en els estils de pregunta de Terribas i Évole.

4.2 Preguntes de l'entrevista

Tenint en compte que hem analitzat 20 minuts de cada periodista, podem dir que en total, Mònica Terribas formula fins a 22 preguntes, mentre que Jordi Évole en formula 19. Les entrevistes de Mònica Terribas són força equilibrades pel que fa al nombre de preguntes, ja que a l'entrevista amb Marta Rovira li'n fa 10 mentre que a Inés Arrimadas 12. També hem de tenir en compte el ritme de l'entrevista, ja que, per exemple, Marta Rovira tendeix a expandir-se molt a l'hora de contestar una pregunta, fent llargues interaccions i reflexions. Pel que fa a Arrimadas, sol contestar de manera més directa i concisa. Si ens fixem en l'entrevista del programa *Salvados*, podem veure que sis preguntes van dirigides a les dues diputades, mentre que les preguntes restants es divideixen per cada una d'elles, tot i que no és tan equilibrat; Évole arriba a fer fins a vuit preguntes a Rovira, mentre que a Arrimadas n'hi fa cinc.

4.3 Tipus de preguntes

A través de la recopilació de totes les preguntes formulades per part de Mònica Terribas i Jordi Évole, podem observar l'estil i els elements lingüístics (com ara els verbs o l'entonació) de cadascun a l'hora de preguntar i quin tipus de preguntes solen formular més. Els resultats consten en les taules que veurem a continuació.

Taula 3. Preguntes d'interpretació

Mònica Terribas a Marta Rovira	Mònica Terribas a Inés Arrimadas	Jordi Évole a les dues
La gent ha traduït el relat d' <i>on som ara</i> i ha oblidat tot el que vostès han fet com a govern?	La sensació que teniu a <i>Ciudadans</i> pels estudis que vosaltres heu de fer, que segur que els esteu fent, és que hi ha gent que no està dient què votarà? Com li expliques, Inés Arrimadas, als ciutadans que t'estan sentint, el vostre concepte de federalisme?	¿Es lo habitual, que entre diputados de diferentes grupos no se quede, no sé, no haya un diálogo?
Jordi Évole a Marta Rovira	Jordi Évole a Inés Arrimadas	
¿Usted cree que Inés Arrimadas es una fascista?	¿Cree que Marta Rovira es una golpista?	

Taula 4. Preguntes comparatives

Jordi Évole a Marta Rovira
Hacer república, ¿en qué se diferencia de gobernar una comunidad autónoma?

Taula 5. Preguntes analítiques

Mònica Terribas a Marta Rovira	Mònica Terribas a Inés Arrimadas	Jordi Évole a les dues
<p>És o no és el referèndum pactat amb l'Estat?</p> <p>Tindran 155 i tindran intervenció econòmica, què podran fer?</p>	<p>Però ha de decidir, el govern d'Espanya, quin és el límit de despesa farmacèutica de Catalunya?</p> <p>I competències exclusives en educació?</p> <p>Estan proposant el TIL, un model d'educació amb tres llengües, no?</p> <p>Quin? [preguntant sobre un hipotètic acord transversal]</p> <p>El currículum l'ha de decidir el Ministeri d'Educació Espanyol?</p>	<p>¿Ustedes me podrían decir la tasa de paro que hay ahora mismo en Cataluña?</p> <p>¿Cuántos refugiados acoge actualmente Cataluña?</p> <p>¿Saben cuántos barracones hay en las escuelas catalanas?</p> <p>¿Cuántas mujeres han sido asesinadas por sus parejas en lo que llevamos de año en Cataluña?</p>
Jordi Évole a Marta Rovira	Jordi Évole a Inés Arrimadas	
<p>¿Sí que existe el nacionalismo español?</p> <p>¿Nos han vendido humo?</p> <p>¿Vivo en una república?</p> <p>¿Van a llevar en su programa también acabar con el monotema del <i>procés</i>?</p>	<p>¿Usted es nacionalista española?</p>	

Taula 6. Preguntes sintètiques

Mònica Terribas a Inés Arrimadas
Quines han de ser competències, per exemple, perquè la gent ho entengui, exclusives de Catalunya?
Quines han de ser competències exclusives de Catalunya?
Com poden plantejar-se fer un govern transversal, senyora Arrimadas?

Taula 7. Preguntes divergents

Mònica Terribas a Marta Rovira	Jordi Évole a Inés Arrimadas
Vostès el dia després, el dia 22, diran de manera clara, <i>CUP</i> , <i>Junts per Catalunya</i> i <i>Esquerra</i> hagin estat els resultats que hagin estat, que estan treballant per fer un govern comú?	¿El nacionalismo español no existe?
I ho continuaran fent, contra la voluntat d'un Estat que ja els ha demostrat com els hi respon?	¿No están ustedes mismos explotando el monotema?
	¿Ni electoralmente? [parlant sobre la millora de <i>Ciutadans</i> gràcies al procés]
Jordi Évole a Marta Rovira	
¿Usted cuando habla de fascismo, no piensa en Inés Arrimadas?	
Interpreto que sí que vivo en una república, ¿aunque sea solo proclamada?	

Taula 8. Preguntes hipotètiques

Mònica Terribas a Marta Rovira	Mònica Terribas a Inés Arrimadas
<p>Si <i>Ciutadans</i> és la llista més votada seran ells qui tinguin la iniciativa per formar, o per intentar formar govern?</p> <p>Si <i>Ciutadans</i> acaba sent la llista més votada, hauria de poder tenir la primera iniciativa mentre vostès intenten formar govern?</p> <p>Hi ha possibilitats, encara, que els comuns se sumin en aquest govern transversal?</p>	<p>El sistema educatiu que hi ha a Catalunya, amb el PSC i amb el PP, quin seria, per la Catalunya autonòmica que vostès governarien?</p>

Taula 9. Preguntes reflexives

Mònica Terribas a Marta Rovira	Mònica Terribas a Inés Arrimadas	Jordi Évole a les dues
<p>L'Estat ha d'obtenir el mandat democràtic més del 50% per a que vostès comencin a fer república?</p> <p>Què han fet malament en aquest país vostès quan han governat perquè <i>Ciutadans</i> hagi crescut amb aquest discurs?</p>	<p>L'educació és fonamental?</p>	<p>¿Este tipo de vocabulario, <i>el fascista, el golpista</i>, es el mejor vocabulario, el que necesitamos ahora en Cataluña para que haya un poquito de distensión?</p>

5. ANÀLISI CONTRASTIVA

5.1 Els elements lingüístics

Quant als elements lingüístics, podem percebre que la formulació de preguntes és diferent entre els dos periodistes. D'entrada, pel que fa als verbs, ja podem veure certes diferències. Per exemple, com hem dit anteriorment, Terribas tendeix a fer preguntes hipotètiques, per tant, solen aparèixer més verbs condicionals (*seria, hauria*). A més, també acostuma a conjuguar els verbs en futur (*tindran, podran, seran*), de manera que l'oient pot imaginar què és el que pot passar i què és el que cada formació política proposa. Contràriament, Évole tendeix a fer preguntes en present, ja que acostuma a demanar pel que està passant i no pel que pot passar. En relació a les perífrasis modals, tal com apuntava Lakoff (1975) les dones tendeixen a realitzar aquest tipus d'estructura, manifestant l'actitud del parlant davant l'acció verbal. De fet, podem veure com Terribas formula una perífrasi verbal modal de possibilitat i quatre perífrasis verbals d'intenció.

- (1) MT – Tindran 155 i tindran intervenció econòmica, què podran fer?
- (2) MT – Quines han de ser competències exclusives de Catalunya?

Així mateix, Évole també utilitza una perífrasi verbal modal de possibilitat i una perífrasi verbal modal d'intenció.

- (1) JE – ¿Ustedes me podrían decir la tasa de paro que hay ahora mismo en Cataluña?
- (2) JE – ¿Van a llevar en su programa también acabar con el monotema del *procés*?

Així doncs, podem veure que Terribas sí que utilitza més aquest recurs, en concret cinc vegades, però no és suficient per demostrar que el gènere femení en formula més, ja que la diferència no és molt significativa.

Altres aspectes rellevants, com ara l'estil de cadascun d'ells i el ritme de les preguntes també s'han de destacar. Per exemple, les preguntes de Mònica Terribas són més redundants i més llargues, mentre que les d'Évole solen ser més curtes, considerant que es tracta d'un cara a cara i el periodista decideix ser més breu per tal que cap pregunta sigui omesa.

Pel que fa a l'adequació del llenguatge, podem veure que els dos periodistes mantenen la formalitat, ja que aquest grau de serietat i formalitat és un dels trets que diferencien l'entrevista d'una conversa. En tot moment veiem que, tant Terribas com Évole es dirigeixen a les entrevistades amb respecte, amb una terminologia relacionada amb la política, amb frases completes i ordenades i amb l'ús de connectors que faciliten la fluïdesa de l'entrevista. La terminologia política i el llenguatge especialitzat es pot veure reflectit en les preguntes dels dos entrevistadors. Podem veure que Terribas utilitza conceptes clau i essencials en política, com ara *federalisme*, *referèndum*, *govern transversal*, *competència exclusiva*, *govern comú*, *autonòmic*, *república* i *mandat democràtic*, entre d'altres. D'altra banda, Évole menciona *fascista*, *golpista*, *república*, *comunidad autónoma*, *tasa de paro*, *barracones*, *refugiados*, *nacionalismo*, *diputado* i *procés*. De fet, podem afirmar que utilitzen termes diferents a causa de la diferència de temes entre les dues entrevistes. Mentre Terribas pregunta més de cara el què passarà després de les eleccions, Évole fa preguntes de caràcter més general, i això es pot veure reflectit en els termes que utilitzen. Tot i que la formalitat és òbvia, l'entrevista de *Salvados*, que és un cara a cara on hi intervenen tres persones i pot apropar-se més al concepte de conversa, veiem que hi ha alguna expressió pertinent al registre informal, com ara l'expressió *vender humo*, quan Évole menciona les diverses vegades que ERC ha intentat convocar el referèndum d'autodeterminació.

Quant als substantius, sí que podem veure que hi ha certes repeticions. Com a mostra podem veure les vegades que Terribas parla sobre les competències exclusives de Catalunya (com consta a les taules anteriors, les tres vegades apareix a l'entrevista a Arrimadas), i també les vegades que parla d'educació, també amb Arrimadas. Aquestes repeticions es deuen a la polèmica que van generar les declaracions de *Ciutadans* en relació a aquests dos temes, de manera que la periodista sap què és el que ha de destacar perquè l'oient rebi la informació. En canvi, amb Marta Rovira el substantiu que més destaca és *govern*, ja que després de l'aplicació de l'article 155 i de les eleccions se n'haurà de formar un. A l'entrevista d'Évole també n'hi trobem, de repeticions, tot i que no massa marcades. Concretament, el substantiu que més destaca és *nacionalismo español*, i es dirigeix tant a Arrimadas com a Rovira.

El tractament de vostè (l'ús de la tercera persona en singular o en plural per adreçar-se a un destinatari, en lloc d'utilitzar la segona persona) també és present a les dues entrevistes, tot i haver-hi algunes diferències. Évole manté aquest tractament durant tota l'entrevista, mentre que Terribas arriba a tutejar fins a dues vegades només a Arrimadas. En canvi, amb Rovira,

manté aquest tractament més formal durant tota l'entrevista analitzada. Aquesta actitud es podria justificar per la tensió i la incomoditat que pot sentir la periodista a l'hora d'entrevistar a la diputada amb qui té més discrepàncies; no és que perdi el respecte per ella, però sembla que adopti una postura més a la defensiva i, conseqüentment, aparegui un registre més informal. Pel que fa als vocatius, durant tota l'entrevista els periodistes es dirigeixen a cada diputada amb *vostè*, *Marta Rovira*, *Inés Arrimadas*, *senyora Rovira* o *senyora Arrimadas* (tots els casos tant en castellà com en català). Cal destacar, que a l'entrevista de *Salvados*, quan Évole pregunta a una candidata sobre l'altra candidata allà mateix present, parla com si aquesta última no hi fos, de manera que no perd en cap moment la formalitat de l'entrevista.

En referència als marcadors textuais, podem veure que tant Mònica Terribas com Jordi Évole utilitzen aquests elements lingüístics per donar més èmfasi al seu discurs i per ordenar les seves idees. Per exemple, Terribas fa ús de tot tipus marcadors textuais, com ara de restricció (*però*), exemplificació (*per exemple*), temporals (*després*), noció de suma (*i*) i causatiu (*perquè*), mentre que Évole limita més el seu ús i n'utilitza un parell, com ara els de noció de suma (*tambien*) i de concessió (*aunque*). Com hem mencionat abans, Terribas utilitza un llenguatge molt més elaborat, així doncs, destaca fàcilment els punts més importants de la pregunta, proporciona coherència i cohesió al text i garanteix en tot moment la continuïtat i la fluïdesa del discurs.

Respecte a la pronunciació i a l'entonació de l'entrevistador, també hi ha diferències. Ja ho apuntava García (2000), que, en general, per condicions físiques la dona té un timbre de veu més agut que el de l'home. A més, es diu que la pronunciació de la dona s'apropa més a la normativa establerta que no pas la de l'home. És a dir, les dones presten més atenció als sons i tendeixen a pronunciar d'una manera més suau i més harmoniosa.

Això no obstant, podem veure que aquest factor també ve determinat per l'opinió del periodista. En el cas de Terribas, la qual es mostra més agressiva amb la companyia d'Inés Arrimadas, formula les preguntes d'una manera més ràpida. Per tant, hi ha moments en què no s'entén completament el que està dient i inclús eleva el to i mostra una actitud de superioritat. Amb Marta Rovira, tot i tenir la mateixa ideologia i afluir en alguns moments, també té un to fort, convincent i autoritari. En el cas d'Évole, podem veure que aparenta mantenir la serenitat durant el cara a cara, tot i que sabem què és el que està pensant en cada moment gràcies al tipus

de preguntes que fa i els temes que tracta, com per exemple la insistència que té amb Rovira sobre el referèndum i el projecte de República.

5.2 Transicions entre pregunta i resposta

Per poder parlar dels LAT i de la distribució dels torns de cada entrevista hem de tenir present que, d'una banda, trobem a Mònica Terribas amb una sola candidata, mentre que Jordi Évole ha de gestionar una entrevista amb dues persones alhora. A més, també s'ha de destacar que és una conversa prèviament organitzada, pel que no serà totalment espontània. En el cas de les entrevistes periodístiques, els LAT solen produir-se quan el periodista formula una pregunta directa, utilitza un vocatiu per dirigir-se a l'entrevistat o el mira, de manera que li cedeix el torn de paraula a l'entrevistat mitjançant el mecanisme d'heteroselecció.

En primer lloc, a les entrevistes de Mònica Terribas, al només haver una entrevistada, els LAT es produeixen mitjançant les preguntes. Un cop feta la pregunta, l'entrevistada respon (parell adjacent 'pregunta-resposta') i s'obra una conversa, amb afirmacions i negacions, fins que la periodista torna a emetre un enunciat interrogatiu.

En segon lloc, l'entrevista de Jordi Évole podríem dividir-la en dues parts. La primera estaria formada pels primers quatre minuts, on el periodista formula quatre preguntes i les entrevistades són les que, mitjançant l'autoselecció, s'apropien del torn de paraula. De fet, podem veure que, de les quatre preguntes, a les dues primeres i a l'última la primera a contestar és Inés Arrimadas, mentre que Marta Rovira només contesta la tercera pregunta primer. La segona part de l'entrevista, els LAT els marca el periodista, ja que es dirigeix a cadascuna d'elles com hem dit anteriorment, amb *señora Arrimadas* o *señora Rovira*.

Això no obstant, tenint en compte que nosaltres no veiem les imatges de l'entrevista, les conclusions que podem treure són a partir de l'àudio, i, per tant, no sabem si la pregunta va acompanyada d'algun altre element de comunicació no verbal, com ara gestos o expressions facials.

5.2.1 Les interrupcions

L'organització en torns de paraula no sempre segueix un ordre neutre i, com es pot comprovar a les entrevistes, hi ha certs factors que determinen el torn de paraula, com ara els solapaments, els silencis, les interrupcions, el manteniment i el canvi de tema i les rutines per iniciar i acabar una conversa, (Tusón, 2002: 140).

Pel que fa a les interrupcions durant les entrevistes, com es pot comprovar als materials adjunts als annexos, podem comprovar qui acostuma a interrompre més a l'entrevistat. En general, les interrupcions per part de Mònica Terribas solen ser freqüents a l'entrevista amb la candidata de *Ciutadans*, a més, també trobem força solapaments (quan les dues parlen alhora intentant buscar un acord). Això no obstant, amb Marta Rovira també succeeix quan veu que no contesta exactament allò que ella ha preguntat, de tal manera que interromp i torna a formular la pregunta. Jordi Évole, com hem dit anteriorment, per no deixar cap pregunta sense resposta, també interromp i torna a formular la pregunta.

Les interrupcions, per tant, són estratègies amb una funció ideològica utilitzades per part dels dos periodistes, una manera de subratllar el que ha dit l'altre, marcar un error o pressionar per extreure certa informació. A través de les interrupcions, els entrevistadors guien l'entrevista cap a on volen; un recurs que reorienta el contingut de la resposta i que dirigeix l'entrevista a un objectiu.

5.3 Hipòtesis sobre el gènere

Tal com es va afirmar a l'inici del treball, segons Lakoff (1975), les dones tendeixen a formular més *tag-questions* que no pas els homes. En el cas de les tres entrevistes seleccionades, veiem que la presència de *tag-questions* no és significativa per recolzar l'afirmació de Lakoff. De fet, per ser més exactes, dins dels 20 minuts analitzats de Mònica Terribas només n'hi ha una, dirigida a Inés Arrimadas. En primer lloc, és important no oblidar que estem parlant d'una entrevista, un diàleg entre dues persones que anteriorment ha estat acordat i organitzat, per tant, s'ha de destacar que les preguntes han estat pensades i preparades prèviament. Malgrat això, existeix un cert grau d'espontaneïtat, ja que és pràcticament impossible planejar una entrevista en la seva totalitat i s'ha de comptar amb les interrupcions i les respostes inesperades de la persona entrevistada.

En segon lloc, hem d'entendre que Mònica Terribas es troba en una situació de poder, ja que és ella l'encarregada de marcar el ritme de l'entrevista, per tant, té el deure de sostreure informació a l'entrevistada de manera clara i concisa, sense inseguretats ni dubtes. A més, l'interessa que l'entrevistada expliqui exactament allò que li ha demanat, per tant, és clara amb les preguntes.

La idea de cortesia, introduïda també per Lakoff durant els anys 70 i relacionada des de sempre amb el gènere femení, podria estar estrictament associada amb la formulació de preguntes hipotètiques, de tal manera que podríem explicar la tendència de Terribas a fer-ne d'aquest tipus. L'aspecte més rellevant de la cortesia és el fet de deixar una decisió oberta, sense imposar un punt de vista, per tant, es podria veure reflectit en les preguntes hipotètiques que Terribas li fa a Rovira:

- (1) MT – Si *Ciutadans* acaba sent la llista més votada, hauria de poder tenir la primera iniciativa mentre vostès intenten formar govern?
- (2) MR – Hi haurà la ronda al parlament de Catalunya, que l'haurà de liderar la presidenta del parlament, no? En funcions, en aquests moments la Carme Forcadell, que rebrà tots els candidats i mentrestant i haurà les converses habituals entre les diferents forces polítiques [...]

Si ens fixem en les interaccions d'Évole, podem confirmar el que deia García (2000) respecte als estereotips lingüístics masculins i femenins. Com es plasma a les taules, Évole té tendència a formular preguntes de manera molt directa i concisa, amb el màxim objectiu d'obtenir la informació ràpidament. A més, no formula ni una pregunta hipotètica en els 20 minuts analitzats, al contrari de Terribas, que sí que en fa. Això podria estar relacionat amb les instruccions que el gènere masculí ha rebut des de sempre, és a dir, les recomanacions de com hauria de parlar i actuar en una conversa, com ara parlar amb fermesa, ser afirmatiu, consistent i destacar, entre d'altres.

Una altra diferència significativa que es pot comprovar a les taules és la formulació de preguntes reflexives i sintètiques. Podem veure que per part de Terribas solen ser força freqüents, mentre que passa el contrari amb Évole. Terribas, mostra una actitud de predisposició a l'hora d'escoltar les reflexions de la candidata sobre un tema, mentre que Évole prefereix respostes senzilles i curtes.

5.4 Hipòtesis sobre la ideologia

Tot i trobar diferències evidents de parla entre Évole i Terribas, com ara la relació entre les preguntes hipotètiques i la cortesia, podríem dir que l'actitud que mostren ells dos i el tipus de preguntes que formulen ve determinada per l'opinió i percepció respecte a la situació social i política de Catalunya del mitjà que representen.

En primer lloc, centrem-nos en la finalitat amb què fan les preguntes. Per exemple, Évole, al ser conscient que està protagonitzant un cara a cara amb les dues diputades amb més suport, els fa preguntes que inciten a la tensió, com ara quan els pregunta què pensa una de l'altra:

(1) JE – ¿Usted cree que Inés Arrimadas es una fascista?

(2) JE – ¿Cree que Marta Rovira es una golpista?

Per tant, podem veure que Évole sap perfectament en quina posició de poder està, així que adopta una actitud provocadora: sap què és el que el públic vol veure. El públic, durant la campanya electoral necessita informació per exercir el seu vot, de manera que, indirectament exigeix que les entrevistades estiguin sotmeses a situacions compromeses per descobrir realment el full de ruta de cada formació política.

Malgrat ser un tret exigít, la neutralitat periodística no es compleix durant les entrevistes periodístiques, ja que la subjectivitat és inherent als éssers humans. Per exemple, Mònica Terribas mai ha ocultat la seva afinitat amb *Esquerra Republicana de Catalunya*, de manera que, com podem veure a les taules anteriors, Terribas sol preguntar a Marta Rovira amb més tranquil·litat i paciència, plantejant situacions hipotètiques i imaginant possibles escenaris. Pel que fa a Jordi Évole, en el seu moment es va posicionar en contra del referèndum d'autodeterminació (tal com vam poder veure en el seu propi article, *Mis dudas ante el referèndum*⁷), de manera que, des d'un principi, sabem que no tindrà massa complicitat amb la candidata republicana.

Fixem-nos en les actituds dels dos periodistes amb cada diputada. En primer lloc, Mònica Terribas, amb Marta Rovira, com hem dit anteriorment, formula més preguntes hipotètiques i

---

⁷ Évole, Jordi. (10 juliol 2017). Mis dudas ante el referèndum. *El Periódico*. Recuperat de <https://www.elperiodico.com/es/opinion/20170709/mis-dudas-ante-el-referendum-6157313>

reflexives, consensuant un ambient asserenat i pacífic; es pot veure que els seus ideals no són contraris, sinó que comparteixen certes creences. A més, amb les preguntes que li fa pretén mostrar als oients la trajectòria d'aquesta formació política, obrir un ventall amb possibles solucions als problemes que preocupen a la societat catalana i a reflexionar sobre l'aplicació de l'article 155. Terribas, amb aquesta actitud més serena (tot i que, sense deixar la seva forta personalitat a part) fa que els oients se sentin còmodes escoltant l'entrevista. En canvi, amb Inés Arrimadas succeeix totalment el contrari. Com a mostra, podem veure les nombroses preguntes analítiques i sintètiques que li fa a la candidata, mentre que d'hipotètiques només n'hi fa una. Si veiem els temes que es tracten, podem observar que Terribas demana molt per les propostes d'aquesta formació política, així com la vinculació que té amb el govern central. La periodista, en aquest cas, mostra una actitud més a la defensiva; es poden notar les diferències que hi ha entre entrevistadora i entrevistada.

Des del meu punt de vista, penso que Mònica Terribas adopta una manera d'entrevistar una mica atrevida, és a dir, crec que un dels seus objectius és treure a la llum les intencions que té *Ciutadans*. Per exemple, quan li pregunta a Inés Arrimadas sobre el tractament de les llengües a l'escola, podem veure que ho compara amb el Tractament Integrat de Llengües (TIL), de manera que mostra el desig de *Ciutadans* per reduir l'ús del català a l'escola i incrementar el de l'anglès.

En segon lloc, trobem a Jordi Évole, amb tendència a formular preguntes analítiques i divergents. Al principi de l'entrevista, Évole llança a l'aire quatre preguntes a les dues diputades, les quatre analítiques; són directes, clares, precises. Durant l'entrevista, en segueix formulant, tot i que la majoria dirigides a la candidata republicana. Totes, relacionades amb el projecte de la República, fet que fa pensar que vol posar a la diputada en una situació de compromís. Això es confirma també amb les preguntes divergents, amb les que es posa en dubte l'opinió de l'entrevistada. Pel que fa a l'actitud que mostra amb la candidata constitucionalista, no predomina un tipus de pregunta en concret. Sí que li'n fa de divergents, amb les quals pretén descobrir la veritat, però sí que és cert que en general són més variades. A més, també hem de tenir en compte que a Arrimadas li fa menys preguntes durant tota l'entrevista.

El nombre de preguntes que cada periodista fa a les candidates podria semblar irrellevant en un primer moment, però si intentem aprofundir una mica més, podem veure que hi ha certes

diferències. Com s'ha dit abans, Terribas fa més preguntes a Arrimadas, mentre que Évole li'n fa més a Rovira. Això ho podríem definir com una estratègia que els periodistes adopten per posar en una situació de tensió al candidat amb qui tenen més distància ideològica. D'entrada, si ens fixem en les preguntes que Évole fa a Rovira, podem apreciar que hi ha cert ressentiment en relació a la proclamació de la República.

- (1) JE – ¿Nos han vendido humo?
- (2) JE – ¿Vivo en una república?
- (3) JE – Hacer República, ¿en qué se diferencia de gobernar una comunidad autónoma?

En el cas de Terribas a Arrimadas, es pot observar que ella, com a periodista, intenta mostrar als seus oients la relació de la formació política d'Inés Arrimadas amb el govern d'Espanya, per tant, el *Partit Popular* (recordem que *Ciutadans* va donar el seu suport en l'aplicació de l'article 155).

- (1) MT – Però ha de decidir, el govern d'Espanya, quin és el límit de despesa farmacèutica de Catalunya?
- (2) MT – El sistema educatiu que hi ha a Catalunya, amb el PSC i amb el PP, quin seria, per la Catalunya autonòmica que vostès governarien?
- (3) MT – Com poden plantejar-se fer un govern transversal, senyora Arrimadas?

En general, com hem comentat abans, Mònica Terribas té un caràcter fort, i, durant la seva trajectòria professional ha anat modificant la seva manera d'entrevistar. Ho podríem resumir com un cara a cara on ella pregunta, l'entrevistat respon i ella torna a preguntar el que li sembla que no s'ha respost bé. Terribas utilitza tècniques per treure-li partit a l'entrevista, com ara un lleuger toc d'agressivitat, estratègia mitjançant les preguntes i elegància i fluïdesa a l'hora d'intervenir.

En canvi, Jordi Évole té una actitud molt més relaxada durant les entrevistes, tot i que les seves preguntes són clares i directes, sense embuts. Évole pregunta i repregunta, no deixant que l'entrevistat ometi cap pregunta (és el que hem pogut veure en els 20 minuts del cara a cara) i a més, transmet a l'espectador la bona recerca que ha fet sobre el tema tractat. Tot i ser molt bo preguntant, podem veure que a vegades es mostra massa interessat en fer brotar contradiccions a Marta Rovira i que en alguns moments la posa en situacions compromeses.

Pel que fa a les respostes i a l'actitud de les entrevistades, també podem veure amb qui s'entenen més i amb qui menys. De fet, l'ambient que es crea durant l'entrevista no només té a veure amb les preguntes i l'actitud del periodista, sinó que també per les respostes que pugui donar la representant política. Per exemple, vegem el fragment següent de l'entrevista de Terribas a Arrimadas:

(1) IA – Perdoni? No, en això no té raó.

(2) MT – Sí.

(3) IA – No, no, no, en això no te raó.

(4) MT – Sí.

Per dir-ho d'una manera, estem davant d'una mena de 'joc' continu, ja que cap de les dues afluixa la corda. En aquest cas, el nerviosisme i la incertesa persisteixen. Vegem ara un fragment de l'entrevista de *Salvados*, en aquest cas, Évole amb Arrimadas:

(1) JE – A ustedes el procés les ha ido de fábula.

(2) IA – No.

(3) JE – Nunca habían sacado tan buenos resultados electorales en la historia de *Ciudadanos*.

(4) IA – No. Bueno, nosotros siempre vamos creciendo.

(5) JE – Eso es verdad.

(6) IA – No es el procés el que nos hace crecer.

Com podem veure, en aquest exemple els dos arriben a un acord. És a dir, la conversa es va suavitzant de mica en mica i va disminuint la tensió; no s'observa cap mena d'angoixa.

6. CONCLUSIONS

Un cop realitzada l'anàlisi de les preguntes de les entrevistes, procedim a extreure unes conclusions. Després de veure les preguntes formulades per part dels dos periodistes, podem començar a resoldre les hipòtesis plantejades al principi.

Recordem que la primera hipòtesi era la formulació de *tag-questions* per part de Mònica Terribas. Un cop s'ha dut a terme l'anàlisi, hem pogut veure que el resultat és escàs i poc significatiu, així que és impossible afirmar rotundament que Terribas tendeix a formular-ne més que Évole. A més, hem de tenir en compte que és una entrevista periodística i que podríem dir que les preguntes són articulades de manera automàtica, amb escassa espontaneïtat.

Pel que fa a la segona hipòtesi, l'estudi pretenia veure si Jordi Évole formulava més preguntes analítiques que no pas Mònica Terribas. És cert que sí que en fa un parell més que Terribas, però segueix sense ser un resultat contundent. Malgrat això, sí que és necessari destacar l'actitud directa i concisa d'Évole, a més d'adoptar una figura dominant en tot moment.

Respecte a les estratègies que utilitza cada entrevistador, sí que podríem confirmar la tercera hipòtesi, i és que la neutralitat periodística no existeix. De fet, com hem pogut veure, i, tot i que de manera subtil i indirecta, cada entrevistador es posiciona a favor o en contra de la persona que té davant. Hem pogut veure que Mònica Terribas té molta més afinitat amb Marta Rovira que no pas amb Inés Arrimadas. El ritme de la conversa és totalment diferent, a més d'haver-hi un ambient molt més còmode entre les dues. En canvi, Jordi Évole no mostra aquesta proximitat amb Marta Rovira, ja que destaca els temes amb els quals discrepa, com ara el referèndum o la unilateralitat de Catalunya. En canvi, amb Arrimadas hi ha un ambient més tranquil, més consensuat. De fet, gràcies al gràfic del Consell de l'Audiovisual de Catalunya (2018), mostrat anteriorment, es pot veure la presència de les líders de les formacions polítiques als dos mitjans de comunicació on participen Terribas i Évole. Per tant, veiem que la ideologia política del mitjà de comunicació és determinant a l'hora de plantejar les preguntes i els temes tractats a l'entrevista.

Com hem pogut veure, les preguntes són l'element clau i fonamental per dur a terme una entrevista satisfactòriament. Les preguntes són les encarregades de guiar la conversa en tot moment, ja que, de fet, obliguen a l'entrevistat a respondre; no hi ha cap altra opció. A través

de les preguntes hem pogut extreure una gran quantitat d'informació en relació als periodistes, com ara el seu propi estil d'entrevistar, les seves opinions, els seus posicionaments i les seves estratègies. A més, altres elements que participen en aquest format, com ara les interrupcions, la distribució de torns i la selecció de temes.

Com s'ha pogut observar, les entrevistes periodístiques no només són entrevistes emeses per televisió on hi ha una persona que pregunta i una que respon, sinó que també són un mitjà on es veuen reflectides diferents actituds i diferents maneres d'interactuar. També és important recalcar la importància dels mitjans de comunicació durant les campanyes electorals, ja que són especialment influents en la decisió del ciutadà, a més de participar en la construcció de l'opinió i del pensament. A escala personal, he pogut veure i adonar-me'n del poder que el periodista té durant tota l'entrevista, ja que s'han vist plasmades les estratègies que utilitza cada un d'ells, de manera que es poden treure conclusions molt precises sobre la proximitat i la distància que mostren.

Tot i no haver tingut prou elements per poder afirmar les hipòtesis plantejades anteriorment, amb aquest estudi ens hem pogut plantejar una sèrie d'hipòtesis i, consegüentment, obrir un ventall a futures línies de recerca en l'àmbit de la sociolingüística i de l'anàlisi del discurs. A més, una opció és continuar aquesta línia d'investigació com a projecte final al Màster en Estudis del Discurs, de manera que podria fer noves hipòtesis i un seguiment molt més ampli i extens. Per últim, m'agradaria afegir que, personalment estic molt interessada a veure les diferències entre homes i dones a l'hora de parlar i a la vegada, desmuntar alguns mites que suposen una subordinació social de la dona a través del llenguatge.

7. BIBLIOGRAFIA

7.1 Referències

- ACUÑA, VIRGINIA. (2009). *Género y discurso: las mujeres y los hombres en la interacción conversacional*. Múnich: Lincom Europa.
- COATES, JENNIFER. (1986). *Women, men and language: a sociolinguistic account of gender differences in language*. Londres: Longman.
- BALSEBRE, ARMAND., MATEU, MANUEL., VIDAL, DAVID. (1998). *La entrevista en radio, televisión y prensa*. Madrid: Cátedra.
- DE PABLOS, J. MANUEL. (2011). *Periodismo es preguntar*. Tenerife: Sociedad Latina de Comunicación Social.
- GUMPERZ, JOHN. (1982). *Discourse Strategies*. Cambridge: Cambridge University Press.
- GARCÍA, PILAR. (2000). *Cómo hablan las mujeres*. Madrid: Arco Libros.
- HALPERÍN, JORGE. (1995). *La entrevista periodística: intimidades de la conversación pública*. Buenos Aires: Paidós.
- LAKOFF, ROBIN. (1975). *Language and woman's place*. Nova York: Harper & Row.
- LOZANO, IRENE. (1995). *Lenguaje femenino, lenguaje masculino: ¿Condiciona nuestro sexo la forma de hablar?*. Madrid: Minerva.
- MARTÍNEZ, FERNANDO., IRLA, VANESSA. (2017). El entrevistador en televisión: actitudes y estilos. *Estudios sobre el mensaje periodístico*. 23(2), pp. 1247–1263.
- MUÑOZ, JOSEP. (1994). *El pensamiento creativo*. Barcelona: Octaedro.
- QUESADA, MONTSERRAT. (1984). *La entrevista, obra creativa*. Barcelona: Mitre.

7.2 Referències electròniques

- ALTER TRECH PODCAST. (2017, desembre 6). Inés Arrimadas y Marta Rovira con Jordi Évole – Cara a Cara. [Arxiu de vídeo]. Recuperat de <https://www.youtube.com/watch?v=OlhdjCjdHOk&t=876s>
- BULL, PETER. (1994). On identifying questions, replies and non-replies in political interviews. *Journal of Language and Social Psychology*. 13(2), pp. 115–131. <https://doi.org/10.1177/0261927X94132002>
- CALIFANO, B. (2015). Los medios de comunicación, las noticias y su influencia sobre el sistema político. *Revista Mexicana de Opinión Pública*. (19), pp. 61–79. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.rmop.2015.02.001>
- CORPORACIÓ CATALANA DE MITJANS AUDIOVISUALS. (2017, desembre 15). *El matí de Catalunya Ràdio, de 08 a 09 h - 15/12/2017*. [Arxiu d'àudio]. Recuperat de <http://www.ccma.cat/catradio/alcarta/el-mati-de-catalunya-radio/el-mati-de-catalunya-radio-de-08-a-09-h-15122017/audio/985233/>
- CORPORACIÓ CATALANA DE MITJANS AUDIOVISUALS. (2017, desembre 18). *El matí de Catalunya Ràdio, de 08 a 09 h - 18/12/2017*. [Arxiu d'àudio]. Recuperat de <http://www.ccma.cat/catradio/alcarta/el-mati-de-catalunya-radio/el-mati-de-catalunya-radio-de-08-a-09-h-18122017/audio/985505/>
- CRISTAL, NIEVES-HEFFELFINGER. (2014). Cortesía y construcción de género en 10 entrevistas políticas de la televisión puertorriqueña. *Diálogo de la lengua*. (6), pp. 95-115. Recuperat de http://www.dialogodelalengua.com/articulo/pdf/6/4_Heffelfinger-Nieves_DL_2014.pdf
- ESCANDELL, M. VICTORIA. (1984). La interrogación retórica. *DICENDA – Cuadernos de filología hispánica*. (3), pp. 9–37. Recuperat de <https://revistas.ucm.es/index.php/DICE/article/viewFile/DICE8484110009A/13411>

- ÉVOLE, JORDI. (2017, juliol 10). Mis dudas ante el referéndum. *El Periódico*. Recuperat de <https://www.elperiodico.com/es/opinion/20170709/mis-dudas-ante-el-referendum-6157313>
- HAKOBYAN, SEDA., SOLANO, ALEXANDRE. (2018). *Els mitjans que van prendre partit en les eleccions del 21D*. Recuperat de <https://www.vilaweb.cat/noticies/els-mitjans-que-van-prendre-partit-en-les-eleccions-del-21-d/>
- HERITAGE, JOHN., GREATBATCH, DAVID. (1991). On the institutional character of institutional talk: the case of news interviews. *Discourse in professional and everyday culture*. pp. 47-49. Recuperat de <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:716049/FULLTEXT01.pdf#page=55>
- HERRERO, CARMEN. (2001). La ideología como valor en el periodismo político. Dins Arias, E., Barroso, M., Parias, M., Ruiz, M (ed.), *Comunicación, historia y sociedad: homenaje a Alfonso Braojos*. pp. 465-478. Universidad de Sevilla: Sevilla. Recuperat de <http://www.eca.usp.br/associa/alaic/chile2000/3%20GT%202000Comunica%C3%A7%C3%A3o%20Politica/CarmenHerrero.doc>
- HUMAN RIGHTS WATCH. (2017, octubre 12). Spain: Police Used Excessive Force in Catalonia [Arxiu de vídeo]. Recuperat de https://www.youtube.com/watch?v=x02_cTZpwDk
- SAN MARTÍN, RAQUEL. (2008). Contra la objetividad: El mito de la neutralidad periodística y las alternativas para repensarlo. *Perspectivas de la comunicación*. 1 (1), pp. 73-80. Recuperat de <https://majadahondamagazin.es/wp-content/uploads/2017/09/objetividad.pdf>
- TUSÓN, AMPARO. (2002). El análisis de la conversación: entre la estructura y el sentido. *Estudios de Sociolingüística*. 3 (1), pp. 133–153. <https://doi.org/10.1558/sols.v3i1.133>
- XIUFANG, XIUFANG. (2013). Gender differences in using language. *Theory and Practice in Language Studies*. 3 (8), pp. 1485–1489. <https://doi:10.4304/tpls.3.8.1485-1489>
- YANES, RAFAEL. (2006). La entrevista como género de la comunicación política. *Chasqui: Revista latinoamericana de Comunicación*. (96), pp. 52-55. <http://dx.doi.org/10.16921/chasqui.v0i96.1604>

8. ANNEXOS

A continuació s'inclouen les tres entrevistes transcrites que han conformat el corpus d'aquest treball. Primer s'hi troben les de Mònica Terribas, i al final, l'entrevista conjunta amb Jordi Évole.

Entrevista Mònica Terribas a Marta Rovira

Mònica Terribas: Dos quarts i cinc minuts de nou. Marta Rovira número 2 de la llista d'*Esquerra Republicana* de Catalunya, per darrere d'Oriol Junqueras, que és a la presó d'Estremera i per raons doncs que s'escapen a la voluntat evidentment d'aquesta llista no pot ser aquí. Marta Rovira bon dia!

Marta Rovira: Molt bon dia!

MT: A veure posem-nos en el supòsit. Si *Ciutadans*, i no em digui això no passarà, no m'ho digui eh! Si *Ciutadans* és la llista més votada, seran ells qui tinguin la iniciativa per formar, o per intentar formar govern?

MR: Mmm... *Esquerra Republicana* es presenta a aquestes eleccions per guanyar. Clar, aleshores jo defensaré el que, el que vol *Esquerra Republicana*. Aquestes eleccions evidentment o entenem que nosaltres rebem molt suport i que tenim totes les iniciatives possibles i per tant el bloc dels Republicans no?... sencer pot començar a conformar govern i amb molta rapidesa que haurem de conformar govern perquè quant mes temps duri el govern del PP amb aquest 8% de suport governant la generalitat de Catalunya menys drets i perdem no? I ha d'anar així.

MT: És a dir...

MR: Hem de poder guanyar aquestes eleccions, hem de conformar un govern amb molta rapidesa, hem d'aturar els peus als 155, hem de desbloquejar els 400.000 milions d'euros que tenen bloquejats avui de serveis socials i d'ajudes al sector industrial, hem de tornar a obrir les delegacions del govern a l'exterior, que estan implicant unes pèrdues enormes i que només de tancar-les costa un terç del que..

MT: Faci un glop d'aigua que no em deixarà fer ni una segona pregunta. Escolta senyora Rovira la pregunta és, si *Ciutadans* acaba sent la llista més votada, hauria de poder tenir la primera iniciativa mentre vostès intenten formar govern? Per entendre'ns, per veure si se'n surt.

MR: Hi haurà la ronda al parlament de Catalunya, que l'haurà de liderar la presidenta del parlament, no? En funcions en aquests moments la Carme Forcadell, que rebrà tots els candidats i mentrestant i haurà les converses habituals entre les diferents forces polítiques, veurem com va això, però el més important és que tenim un repte sobre la taula, i que el tenim els independentistes i que es diu 21 de desembre. I aquest repte que tenim, que és de tornar a obtenir un mandat democràtic que ens permeti fer avançar aquest país, l'hem de convertir en una oportunitat perquè ara més que mai aquestes eleccions imposades pel govern espanyol ens permeten que aquest mandat democràtic tingui més legitimitat i més validesa que mai, per tant això és el que hem de fer. 21 de desembre, tenim una cita, hem de donar-nos un mandat legítim.

MT: Un mandat que vostès ja han dit que serà de les forces republicanes si vostès guanyen, *Junts per Catalunya*, *Esquerra Republicana*, i la CUP. Ara dic, hem de fer un govern ràpidament i suposo que amb un pla de govern clar, vostès el dia després, el dia 22, diran de manera clara, CUP, *Junts per Catalunya* i *Esquerra* hagin estat els resultats que hagin estat, que estan treballant per fer un govern comú?

MR: Sí, de fet ja ho diem ara no? És a dir aquest procés democràtic, aquest procés que permet als ciutadans de Catalunya començar a decidir, de fet decidir en quin país volen viure i decidir quines polítiques socials, i decidir com prosperen econòmicament, i com es donen oportunitats. Aquest país que guanyarà absolutament tothom voti, qui voti, qui hagi votat, el vam començar junts i l'acabarem junts, les forces republicanes hem de sumar per fer valer aquest mandat democràtic de la gent que ha apostat per construir una república al nostre país

MT: Ahir, Albano Dante Fachín, que ha fet campanya tant amb *Esquerra* com amb la CUP en un míting a Girona va dir que en el moment en que va anar a veure a Pablo Iglesias i li va dir "Escolta'm les nostres bases de Podem volen estar al costat de l'1 d'octubre" i ell va dir, Pablo Iglesias, i això ho deia Albano Dante Fachín "això es un error, hem de resar perquè no hi hagi 1 d'octubre." Hi ha possibilitats, encara, que els comuns se sumin en aquest govern transversal?

MR: Jo crec que els independentistes no hem de renunciar mai a sumar no? A convèncer o a convidar a que participin en aquest bloc republicà quanta mes gent millor, i crec que hem de tendir ponts cap als comuns, que hem de construir aquests ponts, de fet hi ha moltíssima gent no? com l'Albano Dante mateix que ja ha dit que significa votar també en aquestes eleccions del 21 de desembre, no només significa votar a favor de la República i de poder construir un país i guanyar un país per a tothom, sinó que significa tornar a guanyar la democràcia, tornar a posar en valor els drets fonamentals, els drets civils i polítics que hem vist conculcats des de l'1 d'octubre, que en bona part aquest es l'esperit de l'1 d'octubre, perquè aquell 1 d'octubre molt probablement va començar a anar als col·legis electorals i a votar doncs la gent que volia votar una determinada opció política que molt probablement era la majoritària que era el sí, però després dels cops de porra, després de la intervenció de la policia no? sobre els ciutadans, després d'aquella degradació de l'estat de dret que va decidir fer el govern espanyol (PP, *Ciutadans* i el PSC) a la tarda va sortir, es va aixecar molta ciutadania d'aquest país, i va anar a les urnes, perquè també anava d'això l'1 d'octubre, anava de democràcia, anava de...

MT: Sí, sí, vostè digui el que vulgui, però durant aquesta campanya vostès, vostè, *Junts per Catalunya* i la CUP no han fet un discurs dient "aquestes eleccions del 21d ens hi presentem perquè per nosaltres és el referèndum pactat amb l'estat que no ens han concedit o no hem aconseguit pactar" sinó que han fet política de partits, aleshores la gent no sap ben bé què faran vostès a partir del 22. És o no és el referèndum pactat amb l'Estat? L'Estat ha d'obtenir el mandat democràtic mes del 50% perquè vostès comencin a fer República? I ho continuaran fent contra la voluntat d'un Estat que ja els ha demostrat com els hi respon?

MR: Nosaltres sempre hem dit i ho hem dit des del primer dia, de fet l'inici de campanya vam posar molt èmfasi en aquesta idea, que aquest 21 de desembre es aquell referèndum que no s'han atrevit a pactar, perquè tenim la certesa de que hi havia molts representants internacionals i moltes mediacions que van intervenir entre nosaltres i el govern espanyol que li demanaven al govern espanyol que assumís com a estat democràtic un referèndum, que deixés votar directament als ciutadans una opció política determinada, que és allò que fan els Estats no? Que tenen una certa maduresa democràtica i sabem que el govern espanyol va rebutjar aquest referèndum pactat, i a canvi, va convocar, o va imposar directament unes eleccions que segur que no són el millor instrument, perquè obliguen als ciutadans a passar pels partits polítics, però és el que tenim aquí sobre la taula. Nosaltres hem definit aquest 21 de desembre com aquell referèndum que no s'han atrevit a pactar. Dit d'una altra manera, potser una mica més

ordinària: ara sí que han decidit comptar-nos. Ara sí que, doncs ara és el nostre moment, ara és el moment amb més legitimitat que mai perquè son les eleccions que ells han volgut convocar i amb més observadors internacionals que mai, que nosaltres posem un mandat sobre la taula, que ha de ser un mandat potent, que ha de ser un mandat fort, que ha de ser un mandat indubtable, per tant anem-hi tots, aquesta és una oportunitat.

MT: Veurem si això se'ls hi torna a vostès com un boomerang perquè el fet d'haver anat cada partit amb la seves sigles pot fer que la llista més votada a Catalunya no sigui cap de les llistes independentistes, sinó que sigui la de *Ciutadans*. Si *Ciutadans* és la llista més votada, què han fet malament vostès en aquest país perquè realment aquesta formació política que, diguem, els hi esta discutint el sistema de les escoles, que està discutint com ens hem organitzat els mitjans de comunicació públics que el parlament sempre els ha validat i a més els ha defensat a través del Consell de l'Audiovisual, però en canvi cada vegada *Ciutadans* ha tingut més força. Què han fet malament en aquest país vostès quan han governat perquè *Ciutadans* hagi crescut amb aquest discurs?

MR: De fet *Ciutadans* s'ha dedicat a viure del monotema, allò que ens acusen que hem viscut instal·lats nosaltres sempre. *Ciutadans* només ha apel·lat al monotema per obtenir vot, poques propostes ha explicat, ho ha fet a finals de la campanya electoral.

MT: Bueno deu ni do, Inés Arrimadas, propostes, com vostès, les expliquen.

MR: En canvi, nosaltres, a part d'intentar que fossin els ciutadans de Catalunya qui anessin prenent les decisions des del primer moment, és a dir a través d'un referèndum, a través d'un procés constituent, el que hem fet ha sigut gestió de govern, i bona gestió de govern, que el que ha permès és aprovar uns pressupostos, per exemple que proposaven fer retallades socials, aprovar uns pressupostos que donaven cabuda a la renda garantida a ciutadania. No ha sigut un dret conquerit al Parlament, no. És que hi ha hagut un govern que ha fet la previsió necessària perquè la renda garantida en aquest país es comencés a implementar des del primer dia. Hem, per exemple, fet coses que ens deien "això segur que és impossible i no ho podreu fer". Tancar la presó model. Hem...

MT: Sí, però precipitant la declaració de Independència, vostès s'han berenat el seu propi diguem, contra els seus actius de govern, és a dir, l'ha gent ha traduït el relat d'on som ara i ha oblidat tot el que vostès han fet com a govern?

MR: Per això nosaltres aquesta campanya electoral ens dediquem a explicar aquesta bona gestió de govern. Que amb el petit marge de maniobra que tenim, tan a nivell de competències polítiques com a nivell de recursos, avui tinguem uns pressupostos amb un equilibri pressupostari. Avui tinguem uns pressupostos que incentiven la economia. Que incentiven l'economia. Són uns pressupostos que paguen els proveïdors de la Generalitat en menys de 30 dies, que estan pagant les farmàcies a 60 dies, que estan pagant els Ajuntaments, els Ajuntaments en sis mesos en lloc de tres anys.

MT: Però escolti, ara no tindrem independència financera perquè si guanyen vostès o si guanyen les forces independentistes i es proposen fer República i implementar-la a la república, que és evident una condició que tant vostès, com la CUP com *Junts per Catalunya* tenen al seu programa electoral, veurem el com, però és evident que vostès parteixen del mandat de l'1 d'octubre. Tindran 155 i tindran intervenció econòmica, què podran fer?

MR: Mmm... El primer que hem de fer és tenir un mandat fort, perquè la única manera d'evitar que ells tornin a imposar aquest 155 que està causant estralls brutals tant a nivell econòmic com a nivell social és tenir un govern fort, un mandat fort i un govern fort. I per tant, jo me'n torno al dia 21 perquè és molt important que el dia 21 fem la feina que haguem de fer. A partir d'aquí, nosaltres volem continuar fent la feina que estàvem fent.

Entrevista Mònica Terribas a Inés Arrimadas

Mònica Terribas: Inés Arrimadas, bon dia.

Inés Arrimadas: Hola bon dia!

MT: Cada dia us fan anar a dormir tard perquè el Vicent Sanchís us fa sortir tard de tv3 i us fem llevar d'hora, però aquí estem, eh, aquí estem. Escolta, ahir vam sentir una vegada més aquella frase de 'L'enquesta veritable serà el 21 de desembre' val, d'acord, i aquest matí, va, i per celebrar-ho et lledes amb sis enquestes.

IA: Sí, déu n'hi do!

MT: Aleshores, el que sí que dibuixa és un escenari realment difícil de governar uns o altres perquè tot està molt ajustat. La sensació que teniu a *Ciutadans* pels estudis que vosaltres heu de fer, que segur que els esteu fent, és que hi ha gent que no està dient què votarà?

IA: Hi ha vot ocult, hi ha molts indecisos encara. Per tant, jo sóc molt prudent, tu ja ho saps, i si que és veritat que les enquestes són molt bones i sobretot que donen una possibilitat real de poder guanyar, és a dir, no és cap utopia. Ara, l'enquesta veritable és les urnes del 21 de desembre. Però sí que és veritat que no és cap utopia, i com que és possible i és realista pensar que hi ha una opció real de poder guanyar, doncs hem d'anar a totes i hem de treballar molt per veure si ho podem aconseguir, per si podem tancar ja aquest procés que és un malson i obrir una nova etapa política a Catalunya.

MT: El que dèiem ahir amb Miquel Iceta, que són les eleccions, i amb Xavier Domènech també, més que mai, la gent que ens està sentint ara, necessita saber exactament què fareu.

IA: Sí.

MT: Perquè és evident que s'han de sumar esforços perquè és un Parlament fragmentat, tant els independentistes com els tres partits que defenseu la reforma de la Constitució més o menys igual, o els comuns que defensen un procés constituent per Espanya i per Catalunya també, heu de dir exactament què fareu. Aleshores, *Ciutadans*, parlem de la reforma constitucional intentant concretar una mica. Perquè ahir vam sentir que Inés Arrimadas parlava de federalisme, el programa parla de confederació.

IA: No, confederació segur que no.

MT: El programa comença a parlar de com ajustar Catalunya a Espanya. Com li expliques, Inés Arrimadas, als ciutadans que t'estan sentint, el vostre concepte de federalisme?

IA: Bueno, nosaltres considerem que aquest país ja és un país de tall federal, de fet quan nosaltres estudiem dret, la constitució espanyola ja està juntament amb la resta de països de tall

federal, i per tant per nosaltres un país federal és un país descentralitzat, òbviament, com és aquest, però també que aquí cal, per exemple tenir d'altres qüestions que són pròpies d'un país federal. Per exemple no tenim una veritable cambra de representació territorial com tenen normalment els països federals, per tant això hauria de ser una de les reformes, que això seria el senat. Ara mateix per mi el senat no serveix per gaire cosa.

MT: Per aprovar el 155.

IA: Bueno, s'hauria aprovat en un altre cambra segur, però realment no serveix com a cambra de representació territorial. Nosaltres volem una reforma en aquest sentit, volem un aclariment de competències. Els països federals són països descentralitzats on tothom sap perfectament quines són les seves competències, aquí tenim un...

MT: Quines han de ser competències, per exemple, perquè la gent ho entengui, exclusives de Catalunya?

IA: Nosaltres considerem que no s'ha de retornar cap competència de les que té Catalunya, per tant les que tenim ara són competències a Catalunya. Ara bé...

MT: Però ara hi ha un problema i és que sempre acabem al tribunal constitucional.

IA: Exacte. Perquè no està clarificat exactament quina és la competència teva, fins a on arriba, i ja si ens hi posem volem un sistema de finançament per poder donar aquests serveis, que són nostres. Ara, que són responsabilitat de la comunitat autònoma.

MT: Quines han de ser competències exclusives de Catalunya?

IA: Bueno, competències, què vol dir, que no et relacionis amb la resta? Mira et poso un exemple..

MT: Exclusives vol dir que no puguis legislar des de l'Estat en contra d'allò que decideixi...

IA: Bueno en contra, tots els països federals s'han de coordinar. Jo per exemple poso un exemple molt concret perquè la gent ho entengui. La sanitat. Això és competència de

Catalunya. Ens agrada que sigui competència de Catalunya, cap problema. Ara, t'has de coordinar amb la resta de comunitats autònomes, per exemple, per tenir un historial compartit? És a dir, si un català un dia va a treballar a Madrid i li agafa un atac de cor, la gent que l'atengui pugui mirar si té diabetis o no en té.

MT: És evident.

IA: Això és el que nosaltres proposem. És a dir, la competència de qui és? De la comunitat autònoma, de Catalunya. Ara, es pot fer una normativa que garanteixi que ens podem coordinar i que els drets de tots els ciutadans a tot arreu siguin els mateixos almenys en un nivell de garantia bàsica?

MT: Però ha de decidir, el govern d'Espanya, quin és el límit de despesa farmacèutica de Catalunya?

IA: Bueno, en aquest detall jo crec que tot s'ha d'acordar. Per exemple, jo dic una cosa, s'està començant a fer en temes sanitaris..

MT: Però llavors tu pots voler fer uns tractament aquí perquè tens els casos, la tecnologia per poder avançar i Espanya diu 'no, no escolta'...

IA: Bueno, Espanya...

MT: El govern d'Espanya, vaja.

IA: Mmm... sí. Nosaltres, li explico amb el tema de sanitat. Nosaltres volem que hi hagi una cartera bàsica de serveis mínims, que totes les comunitats autònomes han de donar als seus ciutadans. Ara, hi ha marge perquè cada comunitat autònoma pugui incrementar o ajustar a la seva realitat. Com bé em deies no és la mateixa situació social demogràfica una comunitat autònoma que una altra. Per tant, per pujar o per concretar alguna categoria, algun servei, si que clar, les comunitats autònomes han de tenir aquesta capacitat. Ara, a totes les comunitats autònomes ha d'haver un mínim, és a dir, no sé, pot haver una com autònoma que elimini, diré una bestiesa, un exemple, que elimini la pediatria? Home, no! Saps?. Tothom ha de tenir un servei mínims, de pediatria, de totes les, les les.. especialitats. Ara, les comunitats autònomes

han de tenir capacitat per poder incrementar o per poder ajustar segons les seves necessitats o les seves prioritats. El servei sanitari, a més a més? Sí. I aquest és el nostre model i a més a més és que ho hem posat negre sobre en blanc, perquè hi confiem.

MT: Competències exclusives en educació?

IA: Igual. Nosaltres considerem que les comunitats autònomes han de tenir competència en educació. Ara bé, tu no pots fer el que vulguis, tu no pots dir coses que no són, és a dir, tu has de garantir una coordinació i uns continguts que siguin més o menys...

MT: El currículum l'ha de decidir el Ministeri d'Educació Espanyol? El currículum del que s'expliqui a les escoles.

IA: Hi ha una part que és comuna a totes les comunitats autònoms i després hi ha marge, també, insisteixo, per actualitzar, per concretar. En el sentit de la llengua és evident. És a dir, a tota Espanya és vehicular l'anglès? Per mi sí, i estem molt obsessionats ara amb aquest tema, crec que any que perdem, any que perdem de futur. Ara, el castellà també...

MT: Estan proposant el TIL, un model d'educació amb tres llengües, no?

IA: Nosaltres proposem el sistema trilingüe que és el nostre, que és el que sempre hem defensat i que crec que és el millor. Però no només s'han de canviar coses del sistema lingüístic a Catalunya. En educació, tenim per exemple les pitjors dades de barracons de tota Espanya. Tenim per exemple una dada que em preocupa a mi molt i és que Catalunya és la comunitat autònoma de tota Espanya on la renda dels pares més influeix en el resultat dels fills. I això és desigualtat, això és continuar amb la desigualtat. Per tant, s'han de millorar moltes coses en l'educació i per descomptat per nosaltres, el sistema de tres llengües és important, molt important, però també hi ha moltes coses que no se'n parlen tant.

MT: Per tant, han pactat amb el PSC i el PP modificar el sistema d'immersió lingüística a Catalunya, que és el vigent. Perquè el PSC, ahir Miquel Iceta em va dir que, o sigui això és sagrat, ni tocar-ho, i comuns també, i vostès d'això, en fan una qüestió problemàtica fonamental.

IA: Bueno fonamental, tot és fonamental. Nosaltres tenim moltes propostes. Som el partit que més propostes socials econòmiques ha presentat al Parlament.

MT: Bueno tots els altres també, perquè als programes electorals...

IA: No, no, no dic del programa electoral, sinó propostes presentades al Parlament de Catalunya. El meu grup parlamentari...

MT: Contesti'm si ha parlat...

IA: Sí. No, no hem fet pacte previ, però ni d'aquesta ni de cap altre qüestió.

MT: Però aleshores... Com poden plantejar-se fer un govern transversal, senyora Arrimadas?

IA: Home però és que sinó... és que els partits proposem coses diferents, és que sinó seriem el mateix partit.

MT: Però és que són qüestions fonamentals!

IA: Però per vostè serà...

MT: L'educació es fonamental?

IA: Home, fonamental, però segur que podem arribar a un acord.

MT: Quin?

IA: Un acord transversal, haurem de seure. És que no només serà aquest tema, déu meu...

MT: Però escolti.

IA: Seran moltíssims més temes.

MT: Vostè sempre diu que ens hem d'ocupar de les coses que són fonamentals...

IA: I tant!

MT: I aquesta n'és una, de fonamental.

IA: Home, l'educació..

MT: La salut ho és.

IA: Segur que ens podem posar d'acord en anar eliminant barracons, que som la comunitat autònoma que més barracons...

MT: Però escolti.

IA: I a més a més, només una dada. El senyor Puigdemont des que va entrar fins que va sortir, ha augmentat el nombre de barracons a Catalunya.

MT: Senyora Arrimadas.

IA: S'han obert més estructures d'Estat i s'han incrementat el nombre de barracons.

MT: Senyora Arrimadas, digui'm una cosa. El sistema educatiu que hi ha a Catalunya, amb el PSC i amb el PP, quin seria, per la Catalunya autonòmica que vostès governarien?

IA: El nostre model és evident que és el que li he explicat: més igualtat social, no tanta desigualtat social. Més eines pels professors i formació per poder donar una educació de més qualitat, la incorporació evident i immediata per mi urgent de l'anglès com a llengua vehicular i de les dues llengües oficials que tenim.

MT: Per tant la modificació del...

IA: Aquest és el meu programa.

MT: Del projecte actual que és el de la immersió lingüística avalat per totes les formacions polítiques...

IA: Bueno, avalat, pet totes no.

MT: I pels tribunals.

IA: Quins tribunals?

MT: El tribunal constitucional va passar una...

IA: Perdoni? No, en això no té raó.

MT: Sí.

IA: No, no, no, en això no te raó.

MT: Sí.

IA: No, no, no, l'eliminació del castellà com a llengua vehicular no està avalada pel tribunal constitucional. Però en qualsevol dels casos, no hem fet cap pacte previ.

Entrevista Jordi Évole a Marta Rovira i a Inés Arrimadas

Jordi Évole: Señora Marta Rovira, Señora Inés Arrimadas, muchísimas gracias por estar en este cara a cara, que creo que es el primer cara a cara que se hace para las elecciones catalanas del 21D. Es probable que de la conversación de hoy, bueno pues la mayoría de minutos se dediquen a hablar del proceso independentista catalán, como ustedes ya saben. Por eso, antes de empezar con ese tema me gustaría hacerles cuatro preguntas de otros temas. A ver cómo va. Por ejemplo, ¿ustedes me podían decir la tasa de paro que hay ahora mismo en Cataluña?

Inés Arrimadas: Yo creo que está en torno un 19 o un 15 %, depende si tomas los datos de la EPA o los datos que da el Servicio de Ocupación de Cataluña.

Marta Rovira: Estoy de acuerdo, y además con noticias positivas. La economía catalana tiene unos índices positivos aunque muchas veces se hace un discurso muy catastrófico, ¿no? Últimamente...

IA: Yo eso lo discrepo. Los datos de octubre han sido muy malos en Cataluña porque ha crecido el paro en Cataluña el doble de lo que ha crecido en el resto de España. O sea que los datos de este octubre para Cataluña muy malos.

JE: Yo solo les preguntaba la cifra, para ver cómo iban de este tema. Según la EPA es del 12,5%, según la EPA. ¿Cuántos refugiados acoge actualmente Cataluña?

IA: Pues la verdad es que no sé, no sé puede saber, además yo creo que sin duda insuficientes, pero creo que esto es una puesta de todo el país, la verdad.

MR: Está en torno de unos pocos centenares, de hecho el govern de la Generalitat ha intentado desde hace muchos meses acoger a muchos más, y hasta lo imposible por qué no puede hacer las tramitaciones administrativas y esto es una competencia que depende del gobierno español, de gobierno central, y no ha sido posible realizar más procedimientos administrativos de acogida.

JE: Bueno, si nos cogemos a su respuesta de pocos centenares... Si 11 centenares son pocos... Son 1079 refugiados acogidos actualmente en Cataluña. ¿Saben cuántos barracones hay en las escuelas catalanas?

MR: Yo no tengo la cifra concreta de cuantos barracones. Sé que es una problemática habitual en Cataluña y que venimos de muy poca inversión en Educación y que estos presupuestos que ha aprobado el Parlament de Cataluña en esta legislatura están haciendo un esfuerzo de 1.355 millones en inversión social y unos cuantos de estos millones son para la contratación de 7.000 funcionarios públicos, entre ellos, nuevo profesorado que es muy necesario porque el profesorado en Cataluña ha hecho un esfuerzo brutal los últimos años cargando a sus espaldas, pues los recortes que ha habido.

IA: Hay 20.00 niños en Cataluña que estudian en barracones. 20.000. Y somos la comunidad autónoma con más barracones de toda España. Porque somos una de las comunidades

autónomas que menos invierte en Educación. Y por tanto, para mí es alarmante, y de hecho no es que solo haya 20.000 niños catalanes estudiando en barracones, sino que hay ahora más barracones que al principio de la legislatura del señor Puigdemont. O sea, con el señor Puigdemont hay más chiringuitos para la independencia y más niños estudiando en barracones.

JE: Según el departamento d'Ensenyament son 1.017 barracones, que más o menos... a 20 niños por barracón podrían ser esos 20.000 que usted dice. Y por último. ¿Cuántas mujeres han sido asesinadas por sus parejas en lo que llevamos de año en Cataluña?

IA: En Cataluña exactamente no lo sé en lo que llevamos de año. No.

MR: Tenemos un compromiso en el Parlament de Cataluña que cada vez que hay un feminicidio, lo que hacemos es expresar nuestra condena más profunda y lo que hacemos también es volver a asumir el compromiso de seguir luchando con esta chacra, que es una chacra social, que todos debemos estar comprometidos a ponerle fin, ¿no?

IA: Yo creo que en eso nos podemos poner de acuerdo Marta y yo.

JE: La cifra según el departamento de interior es de 8 mujeres asesinadas por su parejas en lo que va de año en Cataluña cuando todavía nos queda el mes de diciembre. Ustedes han sido compañeras de trabajo, se puede decir, durante los últimos cinco años, yo no sé si en estos cinco años en el Parlament ustedes han quedado alguna vez para tomarse un café.

MR: Así como expresamente no, no, no. Hemos coincidido, sí, alguna vez en el restaurante ¿no? Tomando algo.

JE: Es lo habitual, que entre diputados de diferentes grupos no se quede, no sé, no haya un diálogo?

IA: Yo hablo con muchos diputados de otros grupos de otros partidos.

JE: Sorprende que dos representantes tan destacadas como ustedes, la líder de la oposición, la secretaria general de *Esquerra Republicana*, no hayan tenido en cinco años tiempo para tomarse un cortado.

MR: Pero... bueno porque estamos trabajando, ¿no? Y a lo mejor el trabajo lo hacemos...

JE: Pero un cortado..

MR: Lo hacemos negociando enmiendas en una moción en *pasos perduts*, que es un pasillo que hay en el Parlament muy conocido que es donde los diputados están negociando las resoluciones, las mociones, y no sé, en el Parlament hay mucha relación entre diputados y diputadas, ¿no? No sé si están en un grupo de whatsapp que hay muchas diputadas en el Parlament de Cataluña, i al margen de su adscripción política... comentamos la situación política...

JE: Me gustaría enseñarles unas imágenes, que son estas, donde aparecen ustedes dos.

JE: Señora Rovira, ¿usted cree que Inés Arrimadas es una fascista?

MR: Yo no lo diría así, yo creo que de los meses... Este último mes que llevamos en Cataluña hemos aprendido una lección que es dura.. hemos aprendido una lección que.. hemos descubierto en definitiva que el estado español, el gobierno español, y creo que también con el apoyo de *Ciudadanos* ¿no? Y el PP y el PSOE están dispuestos a hacer lo que haga falta para...

IA: ¿Que quieres decir 'lo que haga falta'?

MR: Lo que haga falta. Lo que haga falta.

IA: ¿Cómo qué? Concreta.

MR: Yo creo que, es evidente que Inés y *Ciudadanos*, y el PP y ahora se ha apuntado también ¿no? El PSC tienen un concepto de la unidad de la nación española ¿no? Basado en el artículo 2 de la constitución muchas veces utilizáis este artículo en el Parlament que consiste en que la nación española, la unidad de la nación está por encima de todo

IA: Por encima de todo no.

MR: Y no es posible democráticamente presentar discrepancia política. Esta es mi opinión.

JE: Pero usted cuando habla de fascismo, ¿no piensa en Inés Arrimadas?

MR: Yo pienso que Inés Arrimadas ha asistido a algunas manifestaciones en Barcelona en la que sí que hay muestras claras de grupos de ultra derecha y que son claramente fascistas.

JE: Señora Arrimadas.

IA: Lo malo de que los señores de Esquerra y Convergencia no es que nos digáis fachas a nosotros, es que estáis insultando a un millón de personas que salieron a la calle a decir que se sienten catalanes, españoles y europeos. El hecho de que tú quieras vincular a grupos de extrema derecha con manifestaciones de un millón de personas te retrata. Primero porque no conoces Cataluña, no entiendes Cataluña, Porque Cataluña es las manifestaciones del 11 de setiembre, legítimamente, que no se me va a ocurrir en la vida llamarles fachas, que es lo que haces tú a las nuestras, ni se me va a ocurrir en la vida criminalizar a toda esta gente que sale el 11 de setiembre, aunque en esas manifestaciones o por ahí se quemen banderas de Francia, de Europa, se hagan consignas absolutamente intolerables en democracia, como el señalamiento al disidente, etc. Aunque eso se produzca yo no voy a hacer lo que haces tú, que es criminalizar a más de la mitad de los catalanes. Por tanto, en esas manifestaciones a los que yo he ido y ha ido un millón de catalanes, que son tan catalanes y tan buena gente como los que van a las vuestras, yo no vi ningún símbolo fascista, yo no sé si tú lo has visto en TV3, pero te aseguro que no estaba en la manifestación.. Estaba fuera de la manifestación, como ocurre el 11 de setiembre cuando hay quema de banderas de Francia o de la Unión Europea o de España, por supuesto.

JE: Por volver al vídeo que hemos visto, usted señora Arrimadas, ¿cree que Marta Rovira es una golpista?

IA: Yo no voy a decir lo que ella es, yo voy a decir lo que han hecho. Porque yo cuando hablo en el vídeo yo digo esto, ‘no ustedes son unos golpistas’, esto es un golpe contra la democracia. Y saltarte el estatuto de autonomía, la constitución española, el reglamento del Parlament, el consell de garantías estatutarias, a los letrados del Parlament, a las resoluciones de los tribunales... es dar un golpe contra la democracia. Y esto no hay justificación en democracia, y os digo más, eso que habéis hecho en Cataluña no podríais haberlo hecho en Francia, Italia, Alemania....

JE: Le pregunto...

IA: El problema no es España. El problema es que lo que planteáis no es una vía democrática para nada.

JE: Le pregunto a las dos, ¿Este tipo de vocabulario, el fascista, el golpista, es el mejor vocabulario, el que necesitamos ahora en Cataluña para que haya un poquito de distensión?

IA: Yo creo que el fascismo, lo que pretende es criminalizar a la persona, y decir que algo es un golpe contra la democracia me parece que es diferente, me parece, además también te digo...

JE: Golpismo y fascismo...

IA: Lo malo es que ellos utilizan este término para todos los votantes. Para la parte que va a esa manifestación de un millón de personas. Yo no voy a decirle a las manifestaciones que son golpistas, tampoco se lo digo a ella.

JE: Señora Rovira.

MR: Creo que las discrepancias políticas en democracias deben resolverse por cauces claramente democráticos y las manifestaciones son también un cauce democrático.

IA: Claro. Todas.

MR: Sí, todas. Las vuestras también. Evidentemente. Son un ejemplo de libertad de expresión, a mí me parece que las discrepancias políticas no se pueden resolver mediante los tribunales, mediante las cárceles, mediante...no son instrumentos para resolver esta discrepancia política. Creo que una buena manera de resolver las discrepancias políticas es poniendo las urnas y en Cataluña más del 80% de los ciudadanos están pidiendo que se pongan las urnas de una determinada manera que permiten resolver de una forma muy clara, muy nítida la discrepancia política. Es un referéndum. Nosotros solo hemos pedido durante cinco años la posibilidad de hacer un referéndum, para nosotros la unidad de la nación española no se puede imponer encima de derechos fundamentales o de...

IA: Es que no se impone por encima de derechos fundamentales. En Alemania pasa exactamente lo mismo y nadie pone en cuestión que Alemania es un país democrático donde se respetan los derechos fundamentales. Yo estoy de acuerdo contigo en una cosa que dices. Las discrepancias políticas hay que resolverlas políticamente, claro. ¡Pero sin saltarte las leyes! Porque cuando te saltas las leyes, por mucho que te llames Rovira, Puigdemont o Junqueras la justicia tiene que actuar. Porque la gente que nos está viendo cuando se salta las leyes no dice “no es que yo tengo una discrepancia con mi vecino pero me he saltado las leyes” entonces la justicia que no actúe. Tú dices, hay que actuar políticamente, claro. No os saltéis las leyes, no rompáis el consenso del estatuto de la constitución, no trituréis y hagáis un video y lo subáis a las redes las sentencias de las resoluciones judiciales y entonces no tendrá que actuar la justicia. Y por cierto, también le digo, las discrepancias políticas hay que resolverlas políticamente.

JE: Señora Arrimadas...

IA: ¿Tú crees que declararme persona non grata en Llavaneres es resolver las cuestiones políticas políticamente? ¿O es señalarme? No solo a mí, sino a los 740.000 catalanes que me han votado para no poder ir a municipio de Llavaneres, que está, que tiene la alcaldía de Esquerra, es que lo ha hecho Esquerra. ¿A ti te parece que esto es una manera de resolver las discrepancias?

MR: Y yo me disculpé.

IA: No. Tu alcalde lo sigue manteniendo. Tu alcalde de Esquerra me sigue declarando persona non grata.

MR: A mí me parece que este instrumento de declarar personas non gratas no es un instrumento adecuado para hacer..

IA: Pues díselo a tu alcalde.

MR: No es un instrumento adecuado.

JE: Señora Arrimadas. A mí me queda muy claro lo que es la señora Rovira. Ella se declara independentista. ¿Usted es nacionalista española?

IA: No, porque sentirse catalán, español y europeo no es ser nacionalista. Es un sentimiento normal, como puede ser cualquier otro.

JE: ¿El nacionalismo español no existe?

IA: Sí. Si existe, tiene que ser muy minoritario, pero el nacionalismo lo que hace es identificar un enemigo exterior causante de nuestros problemas. El nacionalismo lo que hace es querer poner fronteras donde no las hay, el nacionalismo lo que hace es excluir de tu pueblo, del pueblo de Cataluña por ejemplo en este caso a los que no piensan como tú, por eso la señora Forcadell, que decía que no éramos pueblo de Cataluña, o cuando ellos hablan de ‘Cataluña nos ataca’ solo se refieren a la parte independentista, de hecho el nacionalismo es lo contrario de Europa, por eso nosotros somos europeístas y ya están diciendo que la Unión Europea bueno... ‘si eso ya hacemos un referéndum para salir porque Europa es muy mala’ ¿no? Esto es...

JE: Según usted, Señora Rovira, ¿sí que existe el nacionalismo español?

MR: Sí, claro, y es lo que he intentado explicar. Para mí esta utilización del artículo 2 de la constitución para anteponer por encima e incluso del principio democrático, que para mí esto es nacionalismo español, es la unidad de la nación española, por encima de todo. Incluso por encima de la posibilidad de discrepar políticamente de lo que dice la misma constitución. Claramente esto es...

IA: Te pongo un ejemplo. Cuando hicisteis vuestra ley, esa ley de decir cómo queremos que sea la República, ¿no? Vosotros establecisteis la unidad indisoluble de la nación catalana. ¿Por qué te parece perfecto poner exactamente, a mas lo tradujisteis, es muy curioso, ¿Porque ese artículo 2 de la constitución traducida al catalán pero respecto a Cataluña? Entonces ahí es muy democrático, pero si pone España en vez de Cataluña entonces ya es...como una cosa totalitaria.

MR: Es que esto Jordi es imposible, no nos vamos a poner de acuerdo en este tema.

JE: Vamos a ver si en el siguiente tenemos un poco más de suerte. Me gustaría, señora Rovira, que viese estas imágenes. Hasta en cuatro ocasiones, señora Rovira, nos han dicho que venían las elecciones o plebiscito o el referéndum definitivo. ¿Nos han vendido humo?

MR: Y hasta 18 veces hemos intentado negociar un referéndum pactado con el gobierno español.

JE: Sí pero cuatro veces en concreto... cuatro veces en concreto de ir a votar y cuatro veces que usted nos decía, a los ciudadanos de Cataluña que ahora sí.

MR: Mmm... y hasta 18 veces hemos solicitado este referéndum pactado. Y creo que el estado español debe tomar lección de las culturas democráticamente avanzadas, y bueno, estamos en otras elecciones claramente impuestas, dictadas por parte del gobierno español, el día 21 de diciembre que nosotros volveremos a decir que es el plebiscito que... el gobierno español con el apoyo de *Ciudadanos* y del PSOE pues no se ha atrevido a pactar.

IA: Otra vez... esto es insufrible.

JE: Sáqueme de una duda señora Rovira. Yo soy catalán, vivo en Cataluña, ¿Vivo en una república?

MR: En una república proclamada el pasado 27 de octubre y no implementada porque la verdad es que al cabo de seis días teníamos medio gobierno en la cárcel y el otro en Bruselas.

JE: Interpreto que sí que vivo en una república, aunque sea solo proclamada.

MR: Sí, claro.

JE: Bien. Usted dice que a partir de ahora lo que van a hacer es 'hacer República'. Eso, hacer república, ¿en qué se diferencia de gobernar una comunidad autónoma?

MR: Nosotros el día 22 de diciembre tenemos unos cuantos objetivos. El primero no es 'hacer república'. Si ganamos estas elecciones lo primero que vamos a hacer es intentar dejar en libertad los presos políticos que hay hoy en el estado español.

IA: No son presos políticos...

MR: El vicepresidente y els consellers del govern.

JE: Pero cuando usted dice lo de hacer República... es que.. ese concepto...

MR: Lo que tenemos es un mandato legal y democrático.

IA: No, legal no.

MR: Absolutamente legal. Legal, con un programa electoral..

IA: No señora..

MR: Un programa electoral que explicaba con mucha claridad lo que haríamos en esta legislatura. Diciendo esto, el segundo objetivo es restituir las instituciones democráticas en Cataluña, porque ahora están dirigidas por un gobierno claramente impuesto ¿no? Que es el del presidente Rajoy, que está gobernando Cataluña con un apoyo solo del 8% de los votos en el Parlament de Cataluña y evidentemente también con el apoyo gratuito de *Ciudadanos* y del Partido Socialista.

IA: Para tener normalidad y que no se sigan yendo empresas, inversiones y turistas. Es que como os dejemos seguir gobernando...

MR: Restituir las instituciones implica ponerlas otra vez al servicio de los ciudadanos, implementar aquellos proyectos que desde hace muchísimos años están absolutamente bloqueados. Tenemos 46 leyes suspendidas, impugnadas o anuladas desde el 2009, 46. Son mmm.. leyes que son fundamentales porque en nuestra sociedad se viva con justicia social, con igualdad de oportunidades, leyes como por ejemplo la que nos permite luchar contra la pobreza energética. Y para luchar contra la pobreza energética, ¿Debemos obtener, tenemos que pedir permiso al gobierno español? No, sencillamente hacer república significa que vamos a luchar contra la pobreza energética desde el govern de la Generalitat.

JE: Señora Arrimadas.

IA: Os habéis pasado años haciendo leyes, sabiendo que incluíaís cosas inconstitucionales, precisamente, para que fueran suspendidas. Te pongo un ejemplo solo de una. De Salvadó. Josep Lluís Salvadó, que era el secretario de hacienda de la Generalitat. Un mail que ha salido a raíz de todas las investigaciones que están haciendo. Solo pongo un ejemplo. Pero es que esto ha sido la realidad de Cataluña. Está hablando de una ley que han aprobado para un impuesto, ¿no? Porque se han dedicado a aprobar aquí impuestos. Dice ‘espero que el constitucional lo suspenda, porque si no haremos un ridículo espantoso’. Esta ha sido la tónica del gobierno de la Generalitat. Hacer leyes sabiendo, no que las iban a suspender enteras, sino que a lo mejor iban a suspender uno o dos artículos y con eso ya podrían hacer el discurso victimista. Por ejemplo, el tema de la pobreza energética, que es un tema sangrante para muchas familias, ahora que empieza el frío. No ha habido nadie que os haya impedido firmar los convenios de colaboración con las empresas, pero estáis diciendo en todas las televisiones y en todas las encuestas..

MR: Esto es hacer República.

IA: Que es por culpa del gobierno español. No lo habéis hecho y nadie os lo ha impedido. No lo ha suspendido nadie.

JE: Hemos podido leer su programa electoral, el de *Ciudadanos*. El de Esquerra todavía no había salido.

IA: Yo no sé si es que no saben que poner..

JE: El primer punto de su programa electoral es, me ha llamado la atención, acabar con el monotema, dicho así, acabar con el monotema del procés. En cambio, luego hemos ojeado su programa y nos ha sorprendido que algunas palabras se repiten bastante. Por ejemplo procés 25 veces, independencia 20 veces, separatismo 25 veces. ¿No están ustedes mismos explotando el monotema?

IA: No. Queremos acabar con el procés. Y la realidad es que...

JE: A ustedes el procés les ha ido de fábula.

IA: No.

JE: Nunca habían sacado tan buenos resultados electorales en la historia de *Ciudadanos*.

IA: No. Bueno, nosotros siempre vamos creciendo.

JE: Eso es verdad.

IA: No es el procés el que nos hace crecer.

JE: A medida que el procés ha ido creciendo ustedes también han ido creciendo.

IA: Nosotros llevamos 11 años creciendo.

JE: No me negara que la polarización a ustedes no les ha ido bien.

IA: A nosotros no nos puede ir bien en cuanto a los ciudadanos catalanes no les va bien.

JE: ¿Ni electoralmente?

IA: Bueno, electoralmente, a lo mejor a corto plazo sí. Pero yo le digo una cosa. Los únicos que necesitan para sobrevivir como partido al procés es *Esquerra Republicana*, porque nosotros tenemos representación en Madrid, en Andalucía, en Murcia y allí por suerte no tienen que sufrir el monotema del procés. O sea, nosotros sí que podemos demostrar que tenemos una alternativa y que tenemos un proyecto en comunidades autónomas donde no hay nacionalismo. Los que no lo han podido demostrar todavía son los que dependen todo el día de hablar de independencia.

JE: ¿Van a llevar en su programa también acabar con el monotema del procés?

MR: No, nosotros también estamos hartos del procés la verdad. La verdad es que lo que buscamos es una solución democrática. Déjame, Jordi, contestar dos temas que *Ciudadanos* nos pretende aquí presentar un programa electoral como si ellos fueran ¿no? los que mejor pudieran defender Cataluña. No podéis decir que defendéis Cataluña por dos razones.

IA: ¿Por qué no?

MR: En primer lugar porque en el Congreso de los Diputados aprobasteis, por ejemplo el presupuesto general del estado con menos inversión, con menos inversión de la historia en Cataluña.

IA: ¡No es verdad! Es falso.

